

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของเทศบาลนครหาดใหญ่ และเทศบาลเมืองสงขลา

บทนี้จะเป็นการนำเสนอปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษา โดยจะกล่าวถึงสภาพทั่วไปของเทศบาลนครหาดใหญ่และเทศบาลเมืองสงขลา (เทศบาลนครหาดใหญ่, 2538; เทศบาลเมืองสงขลา, 2538) ในสภาพปัจจุบันที่ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการบริหาร ตลอดจนถึงโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาที่แต่ละเทศบาลต้องเผชิญอยู่ในขณะนี้ และมีแนวโน้มที่จะเป็นปัญหามากยิ่งขึ้นในอนาคต ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองที่มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาเทศบาลที่สอดคล้องกับอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้า ดังรายละเอียดแต่ประเด็นต่อไปนี้

สภาพทั่วไปของเทศบาลนครหาดใหญ่

เมืองหาดใหญ่เป็นศูนย์กลางด้านการค้าบริการและการคมนาคมขนส่งของภาคใต้ ในบรรดาเทศบาลที่ถูกกำหนดให้เป็นเมืองหลักนั้น เทศบาลเมืองหาดใหญ่นับได้ว่าเป็นเทศบาลที่มีความสำคัญเทศบาลหนึ่ง โดยมีสำนักงานตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดสงขลา ห่างจากจังหวัดสงขลาเป็นระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตร โดยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 407 อำเภอหาดใหญ่ มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอเมือง อำเภอจะนะ อำเภอรัตนบุรี อำเภอสะเดาและจังหวัดสตูล

ประวัติความเป็นมาของเทศบาลนครหาดใหญ่

เทศบาลนครหาดใหญ่ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2492 มีการขยายเขตเทศบาล 2 ครั้ง ครั้งแรกขยายจากเนื้อที่เดิม 5 ตารางกิโลเมตร เป็น 8 ตารางกิโลเมตร เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2504 และขยายเนื้อที่จาก 8 ตารางกิโลเมตร เป็น 21 ตารางกิโลเมตร เมื่อวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2520

ที่ตั้ง อาณาเขต ขนาดพื้นที่

ที่ตั้ง เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตั้งอยู่ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ระหว่างเส้นลองติจูดที่ 100 องศา 01 ลิปดา ถึงเส้นลองติจูดที่ 101 องศา 06 ลิปดาตะวันออก และเส้นละติจูดที่ 6 องศา 17 ลิปดาถึงเส้นละติจูดที่ 7 องศา 56 ลิปดาเหนือ

อาณาเขต	ทิศเหนือ	จดทางรถไฟไปกรุงเทพมหานครและทางรถไฟไปสงขลา
	ทิศตะวันออก	ขนานทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 407 (ทางไปอำเภอเมืองสงขลา)
	ทิศตะวันตก	จดคลองอีคำและคลองอู่ตะเภา
	ทิศใต้	จดทางรถไฟไปสุโขทัย-ลพบุรี และคลองอู่ตะเภา

ขนาดพื้นที่ เทศบาลนครหาดใหญ่มีพื้นที่ประมาณ 21 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 3.18 ของพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ (อำเภอหาดใหญ่มีเนื้อที่ 660 ตารางกิโลเมตร) หรือประมาณ 0.30 ของพื้นที่จังหวัดสงขลา (จังหวัดสงขลา มีเนื้อที่ 7,150 ตารางกิโลเมตร) และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางรถไฟ 975 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินประมาณ 1,125 กิโลเมตร ตามทะเล 755 กิโลเมตร และทางเครื่องบินใช้เวลา 1 ชั่วโมง

ลักษณะพื้นที่ บริเวณตัวเมืองอันเป็นที่เขตเทศบาลนครหาดใหญ่และรอบๆ พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มกว้างใหญ่ ส่วนในท้องที่อำเภอหาดใหญ่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงมีภูเขาป่าไม้ พื้นที่ค่อยๆ ลาดต่ำลงทางด้านที่ติดต่อกับทะเลสาบสงขลา น้ำที่จะท่วมหาดใหญ่ส่วนใหญ่เป็นน้ำฝนที่ตกติดต่อกันหลายวัน และไหลมาจากอำเภอสะเดาผ่านมาทางคลองอู่ตะเภาและที่ราบลุ่มจนทะลักเข้าสู่ตัวเมืองหาดใหญ่

ประชากร เทศบาลนครหาดใหญ่ มีจำนวนประชากรตามสถิติทะเบียนราษฎรเมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2533 จำนวน 146,250 คน เป็นชาย 72,307 คน หรือร้อยละ 49.44% เป็นหญิง 73,943 คน หรือร้อยละ 50.66% มีความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 6,964 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนบ้าน 31,188 หลัง เฉลี่ย 5 คนต่อบ้าน มีอัตราส่วนระหว่างเพศ (Sex Ratio = Male - 100) เท่ากับ 97.8 อัตราการเกิดร้อยละ 5.9 ดายร้อยละ 0.4 การย้ายถิ่นสุทธิร้อยละ 3.5 อัตราการเพิ่มประชากรในช่วงปี 2524-2533 เฉลี่ยปีละ 3.0%

ประชากรในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จะประกอบอาชีพพาณิชยกรรม อุตสาหกรรม การก่อสร้างและอื่นๆ ประชากรที่ทำการเกษตรมีน้อยมาก ชุมชนหนาแน่นอยู่บริเวณย่านการค้าพาณิชยกรรม และปรากฏว่ามีประชากรนอกเขตเทศบาลและต่างอำเภอต่างจังหวัดใกล้เคียงเข้ามาจับจ่ายเป็นครั้งคราวตามฤดูกาล ประชากรในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ส่วนใหญ่ร้อยละ 80 อยู่ในย่านพาณิชยกรรมและริมถนนใหญ่ เช่น ถนนนิพัทธ์อุทิศ 1, 2, 3 ถนนเพชรเกษม ถนนศรีภูวนารถ และอีกร้อยละ 20 อยู่กระจัดกระจายรอบนอก

ตารางที่ 1 : แสดงความหนาแน่นและจำนวนอาคารในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่

ปี พ.ศ.	(พ.ศ. 2529-2533)			
	จำนวน			
	ประชากร	จำนวนประชากร/พื้นที่	พื้นที่ (ตร.กม.)	อาคาร
2529	130,207	6,200	21	24,820
2530	132,972	6,332	21	26,246
2531	139,907	6,662	21	27,762
2532	142,694	6,604	21	30,278
2533	146,250	6,964	21	31,188

ที่มา : งานทะเบียนราษฎร เทศบาลนครหาดใหญ่

ตารางที่ 2 : แสดงการคาดคะเนจำนวนประชากรในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ในอนาคต (ปี 2535 - 2539)

ปี	จำนวนประชากรในอนาคตในเขตเทศบาล ($\gamma = 0.0398$)
2533	146,250
2534	152,070
2535	158,120
2536	164,410
2537	170,950
2538	177,750
2539	184,820

ตารางที่ 8 : การเปลี่ยนแปลงของประชากรในเขตเทศบาลเมืองหาดใหญ่
(พ.ศ. 2529-2533)

พ.ศ.	จำนวนประชากร	อัตราการเพิ่มธรรมชาติ	การย้ายถิ่น				อัตราย้ายสุทธิ
			จำนวนย้ายเข้า	อัตราย้ายเข้า	จำนวนย้ายออก	อัตราย้ายออก	
2529	130,207	4.78	4,321	3.32	6,689	5.14	- 1.82
2530	132,872	4.79	6,892	5.18	10,609	7.98	- 2.80
2531	139,907	4.91	7,172	5.13	11,153	7.97	- 2.84
2532	142,749	4.96	6,701	4.69	11,222	7.86	- 3.17
2533	146,250	5.50	7,375	5.04	12,449	8.51	- 3.47

การคลังท้องถิ่น เนื่องจากรายได้หลักของประชากรในอำเภอหาดใหญ่ ได้แก่ ยางพารา แร่ ซึ่งทำรายได้ให้แก่อำเภอปีละเป็นจำนวนมาก และนอกจากนี้ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการพาณิชย์กรรมที่สำคัญของอำเภอ จึงทำให้โครงสร้างของภาษีที่สำนักงานสรรพากรอำเภอหาดใหญ่ จัดเก็บได้เป็นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในสัดส่วนที่สูงที่สุดของรายได้ทั้งหมด รองลงมาเป็นภาษีการค้า และภาษีเงินได้นิติบุคคลตามลำดับ และการจัดเก็บภาษีอากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกๆปี ในปี 2533 จัดเก็บได้ทั้งสิ้น 562,841,612.66 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2529 ประมาณ 1.8 เท่าตัว ซึ่งถือได้ว่าหาดใหญ่มีความสามารถทางการคลังในระดับสูงพอสมควร

สถานภาพการคลังของเทศบาลนครหาดใหญ่ ในการบริหารงานของเทศบาลเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในด้านบริการต่างๆ นั้น จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีรายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งถ้าเทศบาลใดมีรายได้มาช่วยทำให้เทศบาลนั้นมีประสิทธิภาพในการบริหารงานได้ดี จึงกล่าวได้ว่าการคลังของเทศบาลเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุดในการที่จะดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นให้สู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ แต่เทศบาลต่างๆ มักประสบกับปัญหาด้านนี้เกือบทุกเทศบาลเพราะรายได้น้อยไม่พอเพียงกับรายจ่าย จึงไม่สามารถที่จะอำนวยความสะดวกสาธารณะให้ครบถ้วนตามหน้าที่ที่เทศบาลพึงกระทำ ด้วยเหตุผลดังกล่าว เทศบาลต่างๆ รวมทั้งเทศบาลนครหาดใหญ่ จึงจำเป็นต้องพึ่งเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เมื่อพึ่งเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ปัญหาการควบคุมการใช้จ่ายเงินส่วนกลางก็ต้องขึ้นมา ความเป็นอิสระจึงลดน้อยลง อย่างไรก็ตามการควบคุมจากส่วนกลางบางอย่างก็ให้เทศบาลได้มีอิสระเต็มที่ในส่วนที่เป็นรายได้ของเทศบาลเอง เทศบาลย่อมมีอิสระที่จะ

พิจารณาจะใช้จ่ายเงินในกิจการใดบ้าง เพราะฉะนั้น รายได้เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่สำคัญที่จะทำให้ท้องถิ่นมีอิสระมากน้อยเพียงใด การให้อิสระเช่นนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่าเป็นการกระจายอำนาจในการดำเนินการทางการคลังของท้องถิ่นในขอบเขตของกฎหมาย

ดังนั้น รายรับของเทศบาลตามกฎหมายได้ให้อำนาจไว้จะประกอบด้วยรายได้ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. รายได้จากภาษีอากร
2. รายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าใบอนุญาต
3. รายได้จากทรัพย์สิน
4. รายได้จากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์
5. รายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล
6. รายได้เบ็ดเตล็ด
7. รายได้จากเงินกู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การ หรือนิติบุคคลต่างๆ
8. พันธบัตร หรือ เงินกู้ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนด
9. รายได้อื่นตามแต่จะมีกฎหมายกำหนด

รายได้ของเทศบาลนครหาดใหญ่นั้น รายได้ที่น่าจะเป็นรายได้ที่ท้องถิ่นได้รับมากที่สุด และเป็นรายได้หลักที่เทศบาลได้รับ คือรายได้จากภาษีอากร และอันดับรองลงมา ได้แก่ รายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล รายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาต เป็นต้น และในช่วงที่ผ่านมา (พ.ศ.2529-2533) เทศบาลมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยของรายได้ทุกประเภท ประมาณร้อยละ 20.56 ต่อปี

รายจ่าย ด้านรายจ่ายของเทศบาลนครหาดใหญ่ จำแนกประเภทรายจ่ายของเทศบาล ออกตามงบประมาณ ได้ดังนี้

1. รายจ่ายงบกลาง เป็นรายจ่ายที่กำหนดไว้สำหรับงานทั่วไปของเทศบาล ประกอบด้วย
  - ค่าชำระหนี้เงินกู้และดอกเบี้ย
  - รายจ่ายตามข้อผูกพัน
  - เงินสำรองจ่าย
2. รายจ่ายของหน่วยงาน เป็นรายจ่ายที่แยกตามหน่วยงานหรือลักษณะงาน ที่ปฏิบัติกันเป็นประจำสำหรับหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดของเทศบาลโดยเฉพาะ โดยจำแนกออกเป็นรายจ่ายประจำและรายจ่ายเพื่อการลงทุน

- รายจ่ายประจำ ประกอบด้วยหมวดรายจ่ายต่างๆ ดังนี้
  - หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ
  - หมวดค่าจ้างชั่วคราว
  - หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ
  - หมวดค่าสาธารณูปโภค
  - หมวดเงินอุดหนุน
  - หมวดรายจ่ายอื่น
- รายจ่ายเพื่อการลงทุน มีเพียง 1 หมวดรายจ่าย คือ หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง

3. รายจ่ายพิเศษ เป็นรายจ่ายที่ได้รับอนุมัติจากส่วนกลาง หรือหน่วยงานอื่น ในรูปของเงินอุดหนุนเฉพาะกิจและจากเงินกู้ รายจ่ายประเภทนี้จะดำเนินการในรูปจัดทำเป็นโครงการขออนุมัติไปหรือมีเหตุกรณีพิเศษ ส่วนกลางก็จะอนุมัติเงินประเภทนี้มาให้ตามแต่ละท้องถิ่น ตามสภาพและกำลังงบประมาณ รายได้ประเภทนี้จึงไม่ใช่เป็นรายได้หลักของเทศบาล ซึ่งจะได้รับเป็นคราวๆ ไปไม่แน่นอน

รายจ่ายของเทศบาลเท่าที่ผ่านมาในระหว่างปี 2529-2533 นั้น จะเห็นได้ว่า หมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ซึ่งเป็นรายจ่ายเพื่อการลงทุน เป็นหมวดที่เทศบาลต้องจ่ายมากที่สุด รองลงมาได้แก่ หมวดค่าตอบแทน วัสดุและวัสดุ หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ ซึ่งเป็นรายจ่ายประจำของเทศบาล และรายจ่ายของเทศบาลในช่วงปีงบประมาณดังกล่าวมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยประมาณ 9.03 ต่อปี

สถานภาพการคลังของเทศบาลนครหาดใหญ่ เมื่อพิจารณาจากอัตราการเพิ่มเฉลี่ยต่อปีของรายรับและรายจ่ายของเทศบาลแล้ว จะเห็นได้ว่าอัตราการเพิ่มเฉลี่ยต่อปีของรับรับสูงกว่าอัตราการเพิ่มเฉลี่ยต่อปีของรายจ่ายมาก ซึ่งหมายถึงสถานะการคลังของเทศบาลนครหาดใหญ่ มีเสถียรภาพและอยู่ในฐานะเกินดุล คือ มีรายรับจริงสูงกว่ารายจ่ายจริงทุกปี และจากโครงสร้างของรายรับพบว่ารายรับของเทศบาลเมื่อไม่รวมเงินอุดหนุนนั้น ส่วนใหญ่มาจากภาษีอากรที่เก็บได้ปีละ จำนวน 60-70% ของรายได้ทั้งหมด ซึ่งมีสัดส่วนค่อนข้างสูง และมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี แสดงให้เห็นถึงความพร้อมทางด้านการเงินในการที่จะพัฒนา และปรับปรุงชุมชนได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามเทศบาลนครหาดใหญ่ เป็นส่วนหนึ่งของเมืองหลัก การที่จะพัฒนาให้เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำเป็นจะต้องพึ่งพาเงินช่วยเหลือจากภายนอกเป็นอย่างมาก จึงจะสามารถพัฒนาให้เป็นไปตามแผนได้

การแพทย์และสาธารณสุข การบริการด้านสาธารณสุขในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ และบริเวณใกล้เคียง มีหน่วยงานที่ให้บริการด้านสาธารณสุข คือ โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ โรงพยาบาลค่ายเสนาณรงค์ โรงพยาบาลเอกชน ศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาล

การบริการด้านสาธารณสุขของเทศบาล แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารสาธารณสุข และฝ่ายบริการสาธารณสุข ฝ่ายบริหารสาธารณสุขประกอบด้วย งานแผนงานสาธารณสุข งานสุขภาพิบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม งานสัตวแพทย์ งานรักษาความสะอาด ฝ่ายบริการสาธารณสุขประกอบด้วย งานรักษาพยาบาล งานป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ งานส่งเสริมสุขภาพ และงานทันตสาธารณสุข จากรายงานของกองสาธารณสุขพบว่า โรคติดต่อที่ผู้มารับบริการเป็นมากที่สุด คือ โรคอุจจาระร่วง รองลงมาก็คือ โรคไข้หวัดใหญ่ ไข้หวัดใหญ่ ไข้เลือดออก บิด ไทฟอยด์ สำหรับโรคที่ไม่ติดต่อพบว่า ในปี 2532 โรคติดต่อเชื้อและปราสิต (พยาธิ) เป็นมากที่สุด รองลงมาคือ โรคระบบหายใจ แต่ปี 2533 โรคระบบหายใจเป็นมากที่สุด รองลงมาคือโรคติดต่อ และ ปราสิต

เทศบาลนครหาดใหญ่ ตระหนักถึงโรคร้ายไข้เจ็บที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาล จึงมีการบริการด้านต่างๆ เพื่อให้ประชาชนในเขตเทศบาลได้รับวัคซีนป้องกันโรคเป็นการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยที่ดีแก่ประชาชนทั่วไป ในเขตเทศบาล และนอกจากบริการในสถานที่แล้วยังมีหน่วยเคลื่อนที่ออกไปบริการแก่ประชาชนที่อยู่ห่างจากชุมชนหรือเขตรอบนอก มีการดำเนินการบริการด้านสาธารณสุขมูลฐานแก่ชุมชนผู้มีรายได้น้อย มีการจัดตั้งองค์การชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำชุมชน อาสาพัฒนาประจำชุมชน กรรมการชุมชน เป็นต้น

การศึกษา ปัจจุบันการศึกษาในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ มีสถานศึกษาดังแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา สถานศึกษาทั้งในส่วนของรัฐบาลและเอกชน รวม 63 แห่ง

1. โรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 9 แห่ง แยกเป็น
  - โรงเรียนของ สปช. จำนวน 7 แห่ง
  - โรงเรียนของกรมสามัญ จำนวน 1 แห่ง
  - โรงเรียนของกรมอาชีวศึกษา จำนวน 1 แห่ง

2. โรงเรียนสังกัดเทศบาล จำนวน 5 แห่ง นักเรียน 7,102 คน ครู 335 คน ห้องเรียน 192 ห้อง โดยมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียน คือ 1 : 20.20 และอัตราส่วนห้องเรียนต่อนักเรียน คือ 1 : 36.9

3. โรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน แยกเป็น

- โรงเรียนราษฎร์ (สามัญ) ปี 2533 จำนวน 35 แห่ง
- โรงเรียนราษฎร์ (อาชีวะ) ปี 2533 จำนวน 13 แห่ง

ตารางที่ 4 : แสดงจำนวนโรงเรียน ห้องเรียน นักเรียน และครู ในสังกัด
เทศบาล ปี 2534

ที่	โรงเรียน	จำนวน ห้องเรียน	จำนวน นักเรียน			
				อนุบาล	ประถมศึกษา	รวม
1	โรงเรียนเทศบาล 1 (เอ็งเสียงสามัคคี)	54	2,118	4	98	102
2	โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านหาดใหญ่)	40	1,468	4	57	61
3	โรงเรียนเทศบาล 3 (โศภนพิทยาคณา- นุสรณ์)	36	1,307	4	71	75
4	โรงเรียนเทศบาล 4 (วัดคลองเรียน)	36	1,297	4	46	50
5	โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดหาดใหญ่)	26	912	2	45	47
	รวม	192	7,102	18	317	335

ที่มา : กองการศึกษา เทศบาลเมืองหาดใหญ่

ลักษณะทางการเมือง การบริหาร

การองค์การ

เทศบาลเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่รัฐบาลกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปกครองเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นด้วยตนเอง นอกจากนี้จะเป็นผลต่อการปกครองท้องถิ่นในแง่ที่เป็นการบริหารงานโดยบุคคลที่ประชาชนเห็นชอบแล้ว ยังเกิดผลดีในแง่ที่เจ้าหน้าที่บริหารงานสอดคล้องกับเจตนารมณ์และภายใต้การควบคุมของประชาชนแท้จริง เพื่อจะได้มีอิสระและสิทธิต่างๆ ตามกฎหมาย เช่น มีรายได้ มีทรัพย์สินของตนเอง มีงบประมาณตลอดจนพนักงานเจ้าหน้าที่ของตนเอง ไม่ขึ้นกับการบังคับบัญชาของรัฐบาล ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งของการปกครองท้องถิ่น แต่รัฐบาลกลางจำเป็นต้องเข้ามาเกี่ยวข้องในการ

ควบคุมสอดส่องการปฏิบัติงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามกฎหมาย และระเบียบแบบแผน และคอยให้ความสนับสนุนด้านการเงิน

เทศบาลนครหาดใหญ่ แบ่งการบริหารกิจการและการปกครองตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 มีระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการปฏิบัติงานของเทศบาล พ.ศ. 2496 กำหนดแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ของนายกเทศมนตรี เทศมนตรี ปลัดเทศบาล และหัวหน้างานประจำของเทศบาลไว้ องค์-การเทศบาล จึงประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ “สภาเทศบาล” และ “คณะเทศมนตรี”

สภาเทศบาล

สภาเทศบาลนครหาดใหญ่ ประกอบด้วย สมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งตามกฎหมาย ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล มีจำนวน ทั้งสิ้น 18 คน อยู่ในตำแหน่งได้ตามวาระคราวละ 5 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง

สภาเทศบาลมีอำนาจหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการใช้อำนาจนิติบัญญัติคือ มีอำนาจตราเทศบัญญัติอนุมัติงบประมาณประจำปีของเทศบาล และควบคุมการบริหารของเทศบาล โดยให้ความเห็นชอบในการตั้งคณะเทศมนตรี การตั้งกระหู่ตามคณะเทศมนตรี การดำเนินการประชุม สมัยประชุม องค์-ประชุม การลงมติ ตลอดจนกรรมาธิการต่างๆ กำหนดไว้เขียนแบบการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเกือบทั้งสิ้น โดยสภาเทศบาลนครหาดใหญ่มีประธานสภา 1 คน และรองประธานสภา 1 คน

คณะเทศมนตรี

คณะเทศมนตรีทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารของเทศบาล สำหรับเทศบาลนครหาดใหญ่ คณะเทศมนตรี ประกอบด้วยนายกเทศมนตรี 1 คน และเทศมนตรี อีก 3 คน ทั้งนี้ กฎหมายกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งคณะเทศมนตรี โดยความเห็นชอบของสภาเทศบาล และต้องแต่งตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาลเท่านั้น จะแต่งตั้งจากบุคคลภายนอกมิได้ (เว้นแต่กรณีคณะเทศมนตรีชั่วคราว)

คณะเทศมนตรี มีหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบการบริหารกิจการของเทศบาล กล่าวคือ มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำงบประมาณ ควบคุมดูแล การบริหารของเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบาย และดูแลการบังคับการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ รวมทั้งการสั่งอนุญาตต่างๆ ตามอำนาจของเทศบาลจากโครงการของเทศบาล ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าเทศบาลมีสภา

เทศบาลเป็นองค์การฝ่ายนิติบัญญัติ มีคณะเทศมนตรีเป็นองค์การฝ่ายบริหาร ดังนั้น การดำเนินงานของเทศบาล นอกจากจะมีสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรีแล้ว ยังมีพนักงานที่ปฏิบัติงานประจำอีกจำนวนหนึ่ง เรียกว่า “พนักงานเทศบาล” โดยมีปลัดเทศบาล ซึ่งเป็นพนักงานเทศบาลตำแหน่งสูงสุด เป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบในงานประจำทั่วไปของเทศบาล การบรรจุ การแต่งตั้ง ตลอดจนการบริหารงานบุคคลอื่นๆ นั้น เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกา ระเบียบพนักงานเทศบาล และมีรองปลัดเทศบาลเป็นผู้ช่วยปฏิบัติงานประจำทั่วไปแทนปลัดเทศบาลตามที่จะได้รับมอบหมาย

หน้าที่ของเทศบาล

เทศบาลนครขนาดใหญ่ เป็นองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปหนึ่ง ซึ่งรัฐบาลได้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเพื่อกระจายอำนาจจากส่วนกลางมาสู่ท้องถิ่น การจัดตั้งเทศบาลจะต้องทำเป็นพระราชกฤษฎีกา และเมื่อเป็นเทศบาลแล้วก็มีสภาพเป็นทบวงการเมือง ซึ่งเป็นนิติบุคคล และมีหน้าที่ตามที่ได้กำหนดในกฎหมาย พ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ.2496 เทศบาลมีหน้าที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งกำหนดไว้ 2 ลักษณะคือ หน้าที่ที่ “ต้องทำ” และหน้าที่ที่ “อาจทำ” แต่ทั้งนี้จะทำนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ไม่ได้

หน้าที่ของเทศบาลตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.เทศบาล มีดังนี้

ก. เทศบาลนครขนาดใหญ่ มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
3. รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
5. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
6. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
7. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
8. ให้มีโรงฆ่าสัตว์
9. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
10. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
11. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

ข. เทศบาลนครหาดใหญ่ อาจจัดกิจการใดๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

1. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
2. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
3. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
4. ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
5. ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
6. ให้มีการสาธารณสุข
7. จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
8. จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
9. ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
10. ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา
11. ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมและรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น
12. เทศพาณิชย์
13. หน้าที่อื่น ซึ่งกระทรวงมหาดไทยสั่งหรือกฎหมายได้บัญญัติไว้ให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

การแบ่งส่วนการบริหารของเทศบาลนครหาดใหญ่

เทศบาลนครหาดใหญ่ ได้ประกาศกำหนดส่วนการบริหารงานของเทศบาล ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการกำหนดส่วนราชการของเทศบาล พ.ศ.2529 โดยแบ่งส่วนราชการ ดังนี้

1. สำนักปลัดเทศบาล มีหน่วยงานภายใน 5 หน่วยงาน
2. กองวิชาการและแผนงาน มีหน่วยงานภายใน 6 หน่วยงาน
3. กองคลัง มีหน่วยงานภายใน 8 หน่วยงาน
4. กองช่าง มีหน่วยงานภายใน 10 หน่วยงาน
5. กองสาธารณสุข มีหน่วยงานภายใน 11 หน่วยงาน
6. กองการศึกษา มีหน่วยงานภายใน 10 หน่วยงาน
7. ฝ่ายสวัสดิการสังคม มีหน่วยงานภายใน 4 หน่วยงาน
8. หน่วยงานตรวจสอบภายใน
9. แขวง

อัตรากำลัง

เทศบาลนครหาดใหญ่ มีพนักงานเทศบาลทั้งสิ้น 615 คน แยกเป็นพนักงานเทศบาลสามัญ 279 คน พนักงานเทศบาลวิสามัญ 11 คน พนักงานครูเทศบาล 325 คน ลูกจ้างประจำ 330 คน ลูกจ้างชั่วคราว 961 คน ซึ่งแยกตามระดับและชั้นได้ ดังนี้

พนักงานเทศบาล	ระดับ 9 จำนวน 1 คน
	ระดับ 8 จำนวน 4 คน
	ระดับ 7 จำนวน 8 คน
	ระดับ 6 จำนวน 21 คน
	ระดับ 5 จำนวน 35 คน
	ระดับ 4 จำนวน 46 คน
	ระดับ 3 จำนวน 90 คน
	ระดับ 2 จำนวน 45 คน
	ระดับ 1 จำนวน 29 คน

พนักงานเทศบาลวิสามัญ จำนวน 11 คน

พนักงานครูเทศบาล (สังกัดสถานศึกษาตาม จ. 18) รวม 325 อัตรา

แยก ดังนี้

	กลุ่มระดับ 1-3 จำนวน 113 คน
	กลุ่มระดับ 4-5 จำนวน 168 คน
	กลุ่มระดับ 6-7 จำนวน 44 คน
ลูกจ้างประจำ	จำนวน 330 คน
ลูกจ้างชั่วคราว	จำนวน 961 คน

ตารางที่ 5 : แสดงอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองหาดใหญ่

หน่วยงาน	จำนวนพนักงานเทศบาลตามระดับ									ลูกจ้างและพนักงานเทศบาลวิสามัญ			รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	ลูกจ้างประจำ	ลูกจ้างชั่วคราว	วิสามัญ	
	สำนักปลัดเทศบาล	2	2	4	9	3	2	-	1	1	24	71	
กองวิชาการและแผนงาน	-	1	4	8	2	3	-	-	-	3	2	-	23
กองคลัง	1	6	7	3	8	4	-	1	-	41	159	2	232
กองการศึกษา	-	-	6	7	5	2	2	1	-	11	71	-	105
กองสาธารณสุข	4	5	11	3	9	4	2	-	-	127	450	2	617
กองช่าง	-	6	7	1	4	5	4	1	-	124	208	6	376
ฝ่ายสวัสดิการสังคม	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4
หน่วยงานตรวจสอบภายใน	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
แขวงหาดใหญ่	16	18	25	1	2	-	-	-	-	-	-	-	62
แขวงศรีภูวนารด	-	4	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18
แขวงหาดใหญ่ใน	6	3	9	2	2	1	-	-	-	-	-	-	23
รวม	29	45	90	46	35	21	8	4	1	330	961	11	1,581

รวมพนักงานเทศบาลชาย 171 คน หญิง 119 คน รวม 290 คน

หมายเหตุ - สํารวจ ณ วันที่ 1 พฤษภาคม 2534

สรุปประเด็นหลักของการพัฒนา

ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลระยะปานกลางฉบับนี้นั้น ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา จาก 4 ประเด็นหลักสำคัญ ดังนี้

- ก. ปัญหา
- ข. ความต้องการ
- ค. นโยบาย
- ง. ศักยภาพ

โดยที่ประเด็นหลักทั้ง 4 ประเด็นนี้ นอกจากจะนำมากำหนดเป็นแนวทางการพัฒนา เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาระยะปานกลางดังกล่าวแล้ว ประเด็นการพัฒนาในส่วนของศักยภาพ และนโยบายก็ยังนำไปกำหนดเป็นจุดหมายและแนวทางการพัฒนาระยะยาวอีกด้วย ซึ่งรายละเอียดข้อมูลของแต่ละประเด็นการพัฒนา พอสรุปได้ดังนี้

ก. ปัญหา

ประเด็นหลักของการพัฒนาที่เป็นปัญหานี้ มาจากความคิดเห็นของผู้บริหาร ประชาชนและจากการรวบรวมข้อมูลสถิติต่างๆ ของเมืองเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ปรากฏปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตเมือง เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. ปัญหาการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย

ลักษณะ

ปัจจุบันน้ำเสียจากบ้านเรือนและโรงงานอุตสาหกรรมในเขตเมือง หาดใหญ่ ระบายลงสู่ท่อหรือรางระบายน้ำเทศบาลริมถนนสายต่างๆ และลงคลอง โดยมีคลอง ระบายน้ำหลัก 2 แห่ง คือ คลองอยู่ตะเภา และคลองเตย ซึ่งถือว่าเป็นทางระบายน้ำหลักของ เมือง เนื่องจากระบบระบายน้ำทั้งในเมืองหาดใหญ่เป็นระบบระบายน้ำแบบเปิด เป็นท่อรวม รับทั้งน้ำเสียจากอาคารบ้านเรือนและน้ำฝน แล้วไหลลงคลองเตยสำหรับพื้นที่ด้านทิศ ตะวันออกของทางรถไฟ และไหลลงคลองอยู่ตะเภาสำหรับพื้นที่ด้านตะวันตกของทางรถไฟ ซึ่งน้ำจากคลองเตยจะไหลลงร่วมกับคลองอยู่ตะเภาก่อนระบายลงสู่ทะเลสาบสงขลาในที่สุด น้ำเสียที่ระบายลงคลองเตยบริเวณกลางเมืองได้ก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพอนามัย ส่งกลิ่น รบกวนและทำให้ทัศนียภาพไม่น่าดูและปัญหานี้มีแนวโน้มที่รุนแรงยิ่งขึ้น ทำให้เกิดผลเสียต่อ เมืองหาดใหญ่ ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคใต้ ส่วนน้ำเสียที่ระบายลงคลองอยู่ตะเภา ก่อให้เกิดปัญหาน้อยกว่าคลองเตย แต่น้ำในคลองอยู่ตะเภาโดยเฉพาะในช่วงคลองหลังจากรวม กับคลองเตยแล้วมีคุณภาพไม่ดี เป็นข้อจำกัดต่อการนำไปใช้ประโยชน์และมลภาวะนี้มีผล กระทบต่อระบบนิเวศวิทยาและการประมงในทะเลสาบสงขลา และยังมีน้ำเสียบางส่วนจะ ไหลไปทางทิศเหนือของเมืองโดยตลอดทางรถไฟแล้วไหลลงสู่ที่ลุ่มที่ยังไม่มีการพัฒนา ซึ่งเป็นบริเวณที่น้ำท่วมขังอยู่เนาน เมื่อเกิดฝนตกทำให้เกิดปัญหาและความเน่าเสียด้วย ประกอบ กับลักษณะของท่อระบายน้ำมีขนาดไม่สัมพันธ์กับจำนวนน้ำทิ้งของประชาชน คือ ท่อระบาย น้ำ สามารถรับน้ำทิ้งได้ประมาณ 70% ของน้ำทิ้งทั้งหมด และมีขนาดไม่ได้มาตรฐาน ท่อ อุดตัน น้ำไหลไม่สะดวก

ขอบเขต

ระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสียในบริเวณพื้นที่ทั่วไปของเขตเทศบาล โดยเน้นพื้นที่ที่ยังไม่มีท่อระบายน้ำ

สาเหตุ

1. ไม่มีระบบระบายน้ำที่ได้มาตรฐาน
2. ท่อระบายน้ำมีขนาดเล็ก ชำรุดและมีไม่ทั่วถึง
3. ท่อและทางระบายน้ำอุดตัน ดินเงิน เนื่องจากประชาชนทิ้งขยะ

สิ่งปฏิกูลลงในท่อและรางระบายน้ำส่งกลิ่นรบกวน น้ำเน่า จนเป็นที่พะพันธุ์ของยุงและแมลงวัน

2. ปัญหาการจราจรในเมืองติดขัดไม่เป็นระเบียบ

ลักษณะ

ด้านการจราจรในเขตเมือง มักจะประสบกับปัญหาติดขัดและไม่เป็นระเบียบ ถนนคับแคบ จำนวนยานพาหนะมาก ส่วนใหญ่จะอยู่ในชั่วโมงเร่งด่วน ในช่วงเวลาเช้า-เย็น ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่ผู้ประกอบอาชีพ เช่น นักธุรกิจ พ่อค้า ข้าราชการ นักเรียน นักศึกษาต้องออกเดินทางไปประกอบหน้าที่ประกอบอีกทั้งในเมืองหาดใหญ่มีปริมาณรถยนต์ทั้งส่วนตัวและรับส่งผู้โดยสารทั่วไปเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่าทางราชการจะได้ห้ามไม่ให้รถบรรทุกขนาดใหญ่วิ่งผ่านในย่านธุรกิจ พาณิชยกรรมในเวลาเช้า-เย็น แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาให้หมดสิ้นไปได้ จากผลของการสำรวจปริมาณการจราจรในถนนเพชรเกษม สูงถึงประมาณ 20,000 คัน/วัน และปริมาณการจราจรในถนนสายสำคัญโดยเฉลี่ยประมาณ 10,000 - 20,000 คัน/วัน สถิติจำนวนรถยนต์โดยสารจำนวนเที่ยวโดยสารต่อวัน และการกระจายของการเดินทางภายในเมืองของประชากรต่อการใช้รถประเภทต่างๆ ซึ่งทำการวิ่งติดต่อระหว่างอำเภอและจังหวัด และจำนวนรถโดยสารต่างๆ ที่ใช้วิ่งสัญจรไปตามเส้นทาง ดังจะแสดงได้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 : แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เส้นทางโดยสารในเมืองหาดใหญ่

เส้นทางเดินรถโดยสาร	ความยาวของเส้นทางเดินรถ	จำนวนเที่ยวของการเดินรถ/วัน	จำนวนรถโดยสารที่ใช้วิ่งผ่าน/วัน
1. ภายในเขต	4 เส้นทาง	- เที่ยว	- คัน
2. ภายในจังหวัดระหว่างอำเภอต่างๆ	14 เส้นทาง	884 เที่ยว	324 คัน
3. ระหว่างจังหวัด	21 เส้นทาง	173 เที่ยว	150 คัน

ตารางที่ 7 : แสดงจำนวนรถแต่ละประเภทในเมืองหาดใหญ่

ประเภทของรถที่ใช้	จำนวน
1. รถโดยสาร	3,657 คัน
2. รถจักรยานยนต์	151,686 คัน
3. รถยนต์ส่วนตัว	31,355 คัน

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรอำเภอหาดใหญ่, ขนส่งจังหวัดสงขลา ปี พ.ศ.2533

ขอบเขต

1. ถนนสายหลักที่มีปัญหาด้านการจราจรคับคั่ง ในช่วงโมงเร่งด่วน คือ ช่วงเช้า-ช่วงเย็น ได้แก่บริเวณถนนเพชรเกษม ตั้งแต่วงเวียนน้ำพุ ตลอดจนถึงสี่แยกสะพานลอย, หน้าที่ว่าการอำเภอถึงสะพานลอย, บริเวณถนนศุภสารรังสรรค์หน้าตลาดกิมหยง, หน้าวัดฉือฉาง, บริเวณสี่แยก-พลอริดา, สี่แยกถนนธรรมบุญวิถี, สี่แยกหน้าโรงแรมโนรา, บริเวณถนนนิพัทธ์อุทิศ 2, 3, ถนนศรีภูวนารอด, บริเวณถนนราษฎร์ยินดีตัดกับถนนศุภสารรังสรรค์

2. บริเวณที่ประสบปัญหาการจราจรติดขัด เนื่องจากนำสินค้ามาวางขายบนบาทวิถี โดยเฉพาะในช่วงเวลาเช้า ได้แก่บริเวณตลาดสดเทศบาล, ตลาดซีกิมหยง, ตลาดไถ่ไถ่, บริเวณถนนนิพัทธ์อุทิศ 2,3 ,หน้าตลาดการค้าสันติสุข, และย่านพาณิชย์กรรม ธุรกิจการค้าโดยทั่วไปในเขตเมืองหาดใหญ่

สาเหตุ

1. ประชาชนไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ฝ่าฝืนกฎจราจร ไม่ให้ความร่วมมือ ประกอบกับใช้ทางเท้าและผิวถนนเป็นที่ประกอบการค้ากีดขวางการจราจร
2. การจัดระบบการจราจรยังไม่มีประสิทธิภาพ เช่น การจัดสถานที่จอดยานพาหนะในบริเวณตลาดสดหน้าหอนาฬิกา รถประจำทาง และรถยนต์รับจ้างทุกประเภท รับ-ส่งผู้โดยสารในบริเวณเดียวกัน จนทำให้ถนนคับแคบและติดขัด
3. อุปกรณ์สัญญาณการจราจรชำรุด เลอะเลือน (ทางม้าลาย) และป้ายเครื่องหมายจราจรชนิดต่างๆ ยังไม่เพียงพอ

8. ปัญหาความไม่มีระเบียบวินัย ไม่เคารพกฎหมายและการไม่ให้ความร่วมมือของประชาชน

ลักษณะ

ประชาชนไม่เคารพกฎหมาย ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่รักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม เช่น มีการวางสิ่งของขายตามทางสาธารณะ การไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร ฝ่าฝืนเทศบัญญัติ ไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานต่างๆ เพื่อชุมชน ตลอดจนไม่สนใจด้านการเมือง

ขอบเขต

ประชาชนทั่วไปในเขตเทศบาล

สาเหตุ

1. ขาดการปลูกฝังให้รู้จักรักษาระเบียบวินัย กฎข้อบังคับตั้งแต่เยาว์วัย
2. ขาดการประชาสัมพันธ์ในการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. บุคลากรผู้รักษาระเบียบ กฎข้อบังคับ ละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่

4. ปัญหาเยาวชนติดยาเสพติด

ลักษณะ

จากการที่หาดใหญ่เป็นเมืองที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และการพาณิชย์กรรม ทั้งยังมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งสามารถเดินทางติดต่อกันด้วยความสะดวกทั้งทางรถยนต์และรถไฟ ซึ่งทำให้มีการลักลอบค้ายาเสพติดภายในเขตเทศบาล อีกทั้งปัญหาการอพยพเข้ามาหางานทำและปัญหาการว่างงาน จึง

เกิดแหล่งมั่วสุมนในที่ต่างๆ ยาเสพติดเหล่านี้ นำมาจากภาคเหนือ เพื่อส่งต่อไปประเทศมาเลเซีย จากสถิติคืออาชญากรรมที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาล ปี 2533 พบว่าคดียาเสพติดเป็นคดีที่เกิดสูงที่สุด จำนวน 495 ราย

ขอบเขต

บริเวณที่เป็นแหล่งมั่วสุมนยาเสพติด ได้แก่ บริเวณหลังสถานีตำรวจอรุณ อำเภอลาดใหญ่ สถานี 2, แฟลตการเคหะฯ, สูดถนนนิพัทธ์อุทิศ 1, แหล่งคิสโก้เรือและสถานเริงรมย์ต่างๆ และได้สะพานลอยรัชมังคลาภิเษก

สาเหตุ

1. มีการลักลอบขายยาเสพติดสูง เนื่องใกล้เขตชายแดนไทย-มาเลเซีย
2. เด็กหนุ่มสาวส่วนมากจะมีความคะนอง อยากรทดลองในสิ่งที่ไม่เคยมาก่อน โดยไม่คำนึงถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้น
3. เยาวชนอยู่ใกล้กับผู้ติดยาเสพติด และถูกแนะนำชักชวนเพื่อประโยชน์ทางการค้า
4. เยาวชนมีปัญหาทางครอบครัว ทางโรงเรียน ขาดความรัก ความอบอุ่น พยายามหาทางออกโดยใช้ยาเสพติดประสาต่างๆ เพื่อให้หายกังวลและเพิ่มขนาดเรื่อยๆ

5. ปัญหาการจัดเก็บขยะและการรักษาความสะอาด

ลักษณะ

ขยะเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความสกปรก รกรุงรัง ขาดความสวยงามและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง เนื่องจากมีจำนวนขยะที่ตกค้างจากการเก็บมาก โดยพิจารณาจากการตอบแบบสอบถามและความต้องการของประชาชน ซึ่งการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดเก็บขยะยังไม่ดีพอและทั่วถึงเท่าที่ควรจะเป็น กล่าวคือ มีการเก็บขยะไม่หมด คนเก็บขยะไม่เพียงพอ เก็บช้าทำให้ขยะส่งกลิ่นเหม็น ถึงขยะไม่เพียงพอ ประชาชนทิ้งขยะไม่เป็นที่ มีขยะล้นออกมาจากถัง แม้ว่าเทศบาลจะได้มีการเก็บขนขยะทุกวัน แต่บางครั้งประชาชน ร้านค้าไม่ทราบเวลาการจัดเก็บขยะของเทศบาล จึงก่อให้เกิดการตกค้างของขยะบางบริเวณ

ขยะมูลฝอยเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการใช้สิ่งบริโภค-อุปโภคของประชาชน ซึ่งนอกจากปริมาณทั้งหมดที่เกิดขึ้นจะแปรผันโดยตรงกับจำนวนประชากรแล้ว อัตราในการผลิตมูลฝอยของประชากรยังแปรผันตามสภาพความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจของเมืองอีกด้วย ในกรณีของเทศบาลนครหาดใหญ่ ซึ่งได้มีการพยากรณ์ว่าจะมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 6.52 ต่อปี จะมีการผลิตมูลฝอยของประชากรเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 2.152 ต่อปี ซึ่งเมื่อนำอัตราการผลิตมูลฝอยดังกล่าวคูณกับจำนวนประชากรในเขตเทศบาล ซึ่งมีอัตราเพิ่มร้อยละ 3.98 ต่อปีแล้ว จะได้ปริมาณมูลฝอย คาดว่าจะเกิดขึ้นทั้งหมดต่อวันในแต่ละปีข้างหน้า ดังรายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 : แสดงจำนวนประชากรและการเพิ่มของปริมาณขยะมูลฝอย

ปี พ.ศ.	(1) จำนวนประชากร	(2) อัตราการผลิต ขยะมูลฝอย กก/คน/วัน	(3) ปริมาณขยะมูล- ฝอยที่เกิดขึ้นทั้ง หมด ตัน/วัน	(4) ปริมาณขยะที่ สามารถจัดเก็บ ได้ ตัน/วัน	(5) ปริมาณขยะตก ค้าง ตัน/วัน
2532	142,894	0.664	94.88	90	4.88
2533	146,250	0.678	99.16	90	9.16
2534	152,070	0.693	105.38	90	15.38
2535	158,120	0.708	111.95	90	21.95
2536	164,410	0.723	118.95	90	28.87
2537	170,950	0.739	126.33	90	36.33
2538	177,750	0.755	134.20	90	44.2
2539	184,820	0.771	142.50	90	52.5

หมายเหตุ

1. อัตราการเพิ่มของประชากร = ร้อยละ 3.90 ต่อปี
2. อัตราการผลิตมูลฝอย เพิ่มขึ้นเนื่องจากความเจริญทางเศรษฐกิจ = ร้อยละ 2.152 ต่อปี
3. ปริมาณขยะมูลฝอยในแต่ละปี = อัตราการผลิตมูลฝอย x จำนวนประชากรทั้งหมด

ตามตารางดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีปริมาณขยะที่ตกค้าง/วัน เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จึงนับได้ว่าขยะเป็นปัญหา เนื่องจากการกำจัดขยะไม่ดีพอ จึงมีปริมาณขยะที่ตกค้าง

ขอบเขต

บริเวณที่มีปัญหาคือบริเวณตลาดสดทุกแห่ง ย่านพาณิชย์กรรมและที่
ชุมชนหนาแน่น ถนน ตรอก ซอย และทางเท้าในเขตเทศบาล

สาเหตุ

1. ขาดความร่วมมือจากประชาชนในการรักษาความสะอาด
2. ประสิทธิภาพในการจัดเก็บของพนักงาน
3. ขาดวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ในการกำจัดขยะ

6. ปัญหาถนนและทางเท้าในเขตเมืองชำรุดและไม่ได้มาตรฐาน

ลักษณะ

ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ มีถนน 631 สาย มีความยาวทั้งสิ้น 156.56
กิโลเมตร แยกเป็นดังนี้

ตารางที่ 9 : แสดงประเภทและจำนวนถนน

ประเภทถนน	จำนวนสาย	ความยาว (กิโลเมตร)	พื้นที่ (ตารางเมตร)
ถนน ค.ศ.ด.	59	18,466	254,350.16
ถนนแอสฟัลท์คอนกรีต	38	22,510	242,981.89
ถนนลาดยางแอลฟิธท์	299	62,287	571,581.09
ถนนลูกรัง	235	53,296	411,518.09

ที่มา : สำนักงานเทศบาลเมืองหาดใหญ่

จากสถิติจำนวนถนนที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งเป็นถนนดินลูกรัง จำนวน
235 สาย สภาพถนนเหล่านี้ เป็นถนนที่ยังไม่ได้มาตรฐาน ทำให้ถนนชำรุดได้รวดเร็วเมื่อมีรถ
ผ่าน จะต้องทำการปรับปรุงใหม่ ส่วนถนนแอสฟัลท์ที่มีอยู่เดิมหลายแห่งชำรุด เนื่องจากการ
ใช้งานขาดการบำรุงรักษา โดยพิจารณาจากการสำรวจจำนวนโดยสารและเที่ยวโดยสารต่อวัน
ซึ่งวิ่งติดต่อระหว่างอำเภอกับจังหวัด และรถโดยสารต่างๆ ที่ใช้วิ่งสัญจรไปตามเส้นทาง
รวมประมาณ 900-950 เที่ยว โดยมีรถโดยสารถึง 3,657 คัน ส่วนทางเท้า นั่นคือ บริเวณพื้นที่
หน้าบ้าน หรือหน้าร้านค้าซึ่งชำรุดเป็นบางแห่ง ปัจจุบันบริเวณดังกล่าว ถูกปิดกั้นเพื่อ
ประโยชน์ทางเศรษฐกิจเสียเป็นส่วนใหญ่

ขอบเขต

จำนวนถนน ซึ่งเป็นถนนดินลูกรังที่ต้องปรับปรุงให้ได้มาตรฐานทุกสาย ถนนแอสฟัลท์ ซึ่งเป็นถนนเดิมที่ชำรุดเกือบทุกสาย ได้แก่ ถนนนิพัทธ์ อุทิศ 1,2,3 ถนนบริเวณตลาดหาคใหญ่ใน, ถนนสุกสารรังสรรค์, ถนนใต้สะพานลอย, ถนนหน้าตลาดปลาซ่า ฯลฯ

สาเหตุ

1. ขาดการบำรุงรักษาดูแลอย่างทั่วถึง
2. ขนาดของถนนและทางเท้ายังไม่ได้มาตรฐาน
3. การระบายน้ำไม่ดีพอ ทำให้น้ำท่วมขัง ทำให้ถนนชำรุดได้ง่าย
4. มีจำนวนยานพาหนะผ่านในเขตเทศบาลมากเกินไป ทำให้ถนนชำรุดได้ง่าย
5. มีหน่วยรัฐวิสาหกิจบางแห่งเข้าไปดำเนินงานแล้ว ไม่บำรุงดูแลรักษาให้เรียบร้อยเช่นเดิม

7. ปัญหาการขาดแคลนน้ำประปา

ลักษณะ

ในปัจจุบันการประปาส่วนภูมิภาค (การประปาหาคใหญ่-สงขลา) เป็นผู้รับผิดชอบในการจ่ายน้ำให้แก่ชุมชนเทศบาลนครหาคใหญ่ ชุมชนเทศบาลเมืองสงขลา และชุมชนขนาดเล็ก ระหว่างทางหลวงสายหาคใหญ่-สงขลา ซึ่งรวมถึงพื้นที่เขตอุตสาหกรรมบางส่วน โดยใช้แหล่งน้ำดิบจากคลองอู่ตะเภา มีกำลังผลิตรวม 48,000 ลบ.ม./วัน และตามมาตรฐานการใช้น้ำประปาของประชากรเท่ากับ 0.2 ลบ.ม./คน/วัน ประชากรในเขตเทศบาลในปี 2534 คาดว่าจะมีทั้งสิ้น 152,070 คน ดังนั้น จะต้องมียุติมาณน้ำตามเกณฑ์มาตรฐานวันละ 30,414 ลบ.ม. ฉะนั้น จะเห็นว่า การให้บริการน้ำประปานั้นเหมาะสมกับจำนวนประชากรในปัจจุบัน แต่เนื่องจากกำลังการผลิตที่และพื้นที่เขตหาคใหญ่-สงขลา มีการขยายตัวของประชากร และได้รับการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังได้มีโครงการก่อสร้างที่สำคัญ อาทิเช่น การก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกสงขลา นิคมอุตสาหกรรมและเคหะชุมชน จึงคาดว่า การให้บริการน้ำประปาในอนาคตจะไม่เพียงพอ ประกอบกับคุณภาพของน้ำที่ให้บริการอยู่ขณะนี้ในบางช่วงมีลักษณะขุ่น มีกลิ่นโคลนและคลอรีน ตกตะกอน มีรสเค็ม

ขอบเขต

บริเวณที่ประสบปัญหาน้ำประปาขาดแคลนในบางช่วงหรือไม่มีคุณภาพ ได้แก่ ถนนหน้าสถานีรถไฟ ซอย 1,2 และ 3 ชุมชนรัตนวิบูลย์, หมู่บ้านปรารงค์ทอง, ถนนศรีสุวรรณารด, ถนนประชาธิปไตยจากบริเวณตลาดโค้งโค้ง-ถนนสามสิบเมตร, บริเวณสี่แยกไฟแดง ถนนราษฎร์อุทิศ ตัดกับถนนเพชรเกษม, ถนนราษฎร์ยินดี ซอย 9, ถนนบ้านจ่า, ถนนราษฎร์อุทิศ, ถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ 1 ซอย 11-20, ถนนหลังโรงเรียนหาคใหญ่วิทยาลัย

สาเหตุ

1. การประปาขาดใหญ่-สงขลา มีกำลังผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการใช้น้ำประปาในอนาคต
2. ระบบจ่ายน้ำของพื้นที่เขตจ่ายน้ำหาคใหญ่และสงขลา ในปัจจุบันเป็นแบบสูบน้ำเข้าเส้นท่อโดยตรง ทำให้เกิดปัญหาแรงดันในเส้นท่ออ่อน การเพิ่มแรงดันน้ำในระบบจ่ายน้ำมักจะทำให้เกิดปัญหาท่อแตก เนื่องจากการเกิดสภาวะแรงกระแทกย้อนกลับของน้ำ ส่งผลโดยตรงต่อการปรับปรุงการให้บริการและขยายเขตจ่ายน้ำออกไปในปัจจุบันและอนาคต

8. ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนต่ำ

ลักษณะ

เมืองหาคใหญ่ มีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นและมีความเจริญหลายด้าน เนื่องจากเป็นศูนย์กลางต่างๆ ด้าน ซึ่งทำให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยไม่สามารถสู้กับภาวะค่าครองชีพได้ ประกอบกับทางด้านสังคมมีอารยธรรมต่างๆ หลั่งไหลเข้ามา ปัญหาต่างๆ จึงมีมากขึ้นและไม่สอดคล้องกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ อาชญากรรมบ่อนทำลายความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสร้างความระแวงและเป็นผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง มีคดีอาชญากรรมเกิดขึ้นสูงโดยเฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่ทำร้ายร่างกายและชีวิต ปล้นทรัพย์สินที่เกิดขึ้นในปี 2533 จำนวน 40 คดี สถิติทั้งหมดในอำเภอหาคใหญ่เกิดขึ้น 903 ราย

ตารางที่ 10 : แสดงสถิติจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อประชากร

ปี พ.ศ.	จำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจ	ประชากร	ขนาดความรับผิดชอบ เจ้าหน้าที่ : ประชากร
2529	296	126,987	1 : 429
2530	299	128,968	1 : 431
2531	295	133,916	1 : 453
2532	310	136,663	1 : 440
2533	309	138,242	1 : 447

ขอบเขต

บริเวณทั่วไปในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่

สาเหตุ

1. อัตราเจ้าหน้าที่ตำรวจมีน้อยดูแลไม่ทั่วถึง
2. วัยรุ่นติดยา ไม่มีเงิน
3. สถานที่บางแห่งเปลี่ยนถิ่นไป
4. ประชาชนบางส่วนไม่มีอาชีพหลักที่แน่นอน และมีความยากจน

9. ปัญหาการบริการด้านสาธารณสุข

ลักษณะ

จำนวนประชากรในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ ปี 2533 มีประชากรทั้งสิ้น 146,250 คน มีเนื้อที่ 21 ตารางกิโลเมตร แต่มีศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาล 2 แห่ง มีบุคลากรทั้งหมดคือ แพทย์ 2 คน ทันตแพทย์ 2 คน พยาบาล 21 คน พนักงานสาธารณสุข 20 คน เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานแล้วยังต่ำมาก เนื่องจากประชาชนในเขตเทศบาลมีจำนวนมาก จึงทำให้การบริการด้านสาธารณสุขไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในแหล่งชุมชนแออัดและการรักษาพยาบาลก็เป็นเพียงการรักษาพยาบาลแบบพื้นฐานเท่านั้น

ตารางที่ 11 : อัตราส่วนประชากรต่อพนักงานสาธารณสุขและบุคลากรด้านการแพทย์

จำนวนประชากร	เกณฑ์	แพทย์ (1 คน)	พยาบาล (1 คน)	ทันตแพทย์ (1 คน)	พนักงานสาธารณสุข (1 คน)
	มาตรฐาน	5,000	3,000	7,000-10,000	1,000
	เทศบาล	73,125	6,965	9,000-13,125	7,313

สาเหตุ

- ขาดประสิทธิภาพด้านการรักษาพยาบาล เช่น บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ ศูนย์บริการมีน้อย
- ประชาชนบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการสาธารณสุข และโภชนาการ
- ขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการสาธารณสุขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และโรคบางโรคต้องใช้การวินิจฉัยการตรวจทางห้องปฏิบัติการร่วมด้วย

10. ปัญหาสถานที่ให้การศึกษาในสังกัดเทศบาลไม่เพียงพอ

ลักษณะ

โรงเรียนในสังกัดเทศบาลมีจำนวน 5 โรงเรียน เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานขององค์การสหประชาชาติสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา จำนวนครู จำนวนนักเรียน และพื้นที่ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่มีสัดส่วนตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ แต่จากการที่ประชาชนนำลูกหลานมาฝากเรียนเป็นจำนวนมาก ทางโรงเรียนจึงไม่สามารถจะให้บริการทางด้านการศึกษาในระดับประถมศึกษาได้ทั่วถึง

สาเหตุ

- ขาดบริการทางด้านการศึกษา
- ขาดบริการทางด้านวิชาการ
- สถานที่ให้ศึกษามีจำนวนน้อยและไม่สามารถที่จะขยายออกไปได้

11. ปัญหาชุมชนแออัด

ลักษณะ

มีสภาพเป็นแหล่งเสื่อมโทรมขนาดเล็ก ประชากรอาศัยอยู่อย่างแน่นขนัด จากสาเหตุการเข้ามาหางานทำในเมืองทำให้เกิดการย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองสูงขึ้นทุกปี มีความเป็นอยู่ง่ายๆ ปลูกสร้างอาคารชั่วคราวที่ไม่ถูกสุขลักษณะ มีปัญหาเกิดกลิ่นไม่สะอาด สุขาภิบาล และอนามัยสิ่งแวดล้อมไม่ดีมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของตนเอง ระบบการบริการด้านสาธารณสุขไปไกล และสาธารณสุขการยังไม่ได้มาตรฐาน ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำ ประกอบอาชีพไม่แน่นอนไม่เป็นหลักแหล่ง เช่น อาชีพรับจ้าง ก่อสร้าง ค้าหาบเร่ การค้าขายเล็กๆ น้อยๆ ซึ่งมีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย บางครั้งเกิดปัญหาการว่างงาน มีกลุ่มวัยรุ่นมั่วสุมก่อปัญหาต่างๆ ให้กับสังคม

ปัจจุบันเทศบาลได้ดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานและปรับปรุงชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเขตเทศบาลด้วยวิธีการปรับปรุงภาวะแวดล้อมไปพร้อมๆ กับโครงการพัฒนาสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยนำบริการด้านสาธารณสุขมูลฐานเข้าสู่ชุมชน ตั้งแต่ปี 2525 จำนวน 4 ชุมชน ในปี 2526 จำนวน 9 ชุมชน ปี 2527 จำนวน 17 ชุมชน และปี 2530 ถึงปัจจุบัน จำนวน 24 ชุมชน

สาเหตุ

1. ประชาชนจากชนบทอพยพเข้ามาอยู่ในเมือง
2. ประชาชนในชุมชนขาดความรู้เกี่ยวกับด้านสาธารณสุขมูลฐาน
3. ขาดการควบคุมการขายตัวของอาคารบ้านเรือนและมีรายได้น้อย
4. ประชาชนบางส่วนไม่มีที่อยู่เป็นของตนเองและมีรายได้น้อย
5. ไม่มีการจัดแหล่งที่อยู่อาศัยราคาถูกสงเคราะห์แก่ผู้มีรายได้น้อย

ข. ความต้องการของประชาชน

จากการส่งแบบสำรวจสอบถามปัญหาของประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จากทุกกลุ่มอาชีพ ทุกสาขา มีลักษณะครอบคลุมถึงทุกๆ ด้าน ซึ่งในการสำรวจดังกล่าวพอสรุปข้อมูลความต้องการของประชาชนได้ดังนี้

1. ต้องการให้มีการปรับปรุงสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและมีให้มากขึ้น

ความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ในท้องถิ่น ตามที่ได้สำรวจและจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ปรากฏว่ามีความต้องการสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชนทุกวัย และสถานที่เกี่ยวกับการกีฬาและนันทนาการเพิ่มขึ้น เพราะในปัจจุบันนี้เทศบาลมีสวนสาธารณะซึ่งเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 6 กม. เนื้อที่ 2 ไร่ ภายในสวนมีสระน้ำ ศาลากลางน้ำ สวนดอกไม้ สวนเด็กเล็ก และสัตว์เลี้ยงต่างๆ เนื่องจากสวนสาธารณะดังกล่าว อยู่ห่างจากตัวเมืองพอสมควร ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ ต้องการให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสนามเด็กเล่นเพิ่มขึ้น กระจายไปทั่วทุกจุดในเขตเทศบาลด้วย เช่น บริเวณหาดใหญ่ในเพื่อให้ประชาชนมีสถานที่พักผ่อนในบริเวณใกล้เคียงและสวนสาธารณะที่มีอยู่แล้วที่ถนนสุขสารรังสรรค์ก็ขาดการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี

2. ปรับปรุงตลาดสดของเทศบาลให้สะอาดและถูกสุขลักษณะ

จากการที่เทศบาลมีตลาดสดอยู่เพียงแห่งเดียวซึ่งเป็นศูนย์กลางขนถ่ายและซื้อขาย ในแต่ละวันได้มีพ่อค้าแม่ค้านำของมาวางขายเป็นจำนวนมากทั้งของสดและของแห้ง แต่เนื่องจากสภาพตลาดสดของเทศบาลที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่ถูกสุขลักษณะและไม่เพียงพอกับจำนวนพ่อค้าแม่ค้าที่ต้องการเข้ามาขายสินค้า เกิดการค้ำแบบหาบเร่แผงลอยขึ้นมา ซึ่งทำให้ไม่สะดวกแก่ผู้เข้าไปซื้อสินค้าและผู้ที่จะสัญจรไปมา รวมทั้งเรื่องการรักษาความสะอาดของพ่อค้าแม่ค้าด้วย ซึ่งในเรื่องนี้ประชาชนต้องการให้เทศบาลปรับปรุงตลาดสดให้ถูกสุขลักษณะและมีการจัดระเบียบเกี่ยวกับประเภทสินค้าที่ขาย รวมทั้งมีการอบรมชี้แจงให้ผู้ประกอบการค้ารักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบที่ถูกสุขลักษณะของตลาดสด

3. ต้องการรู้จักการและการปฏิบัติงานต่างๆ ของเทศบาลรวมทั้งข่าวสารที่สำคัญของทางราชการ

ความต้องการอีกประการหนึ่งของประชาชน จากข้อมูลที่ออกไปสำรวจ ซึ่งมีความสำคัญคือ ความต้องการที่จะรู้จักการและการปฏิบัติงานต่างๆ ของเทศบาล รวมทั้งข่าวสารที่สำคัญของจังหวัดและของทางราชการที่มีผลต่อส่วนรวมเพิ่มจากสภาพของท้องถิ่นที่กำลังก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการศึกษาและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ความกระตือรือร้นที่อยากจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่นจึงมีมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสะท้อนออกมาในรูปความอยากรู้อยากเห็นระบบการทำงานกิจการและ

การปฏิบัติงานต่างๆ ของเทศบาล รวมทั้งข่าวสารที่สำคัญๆ ของจังหวัดและของประเทศที่มีผลต่อส่วนรวม ซึ่งจะเป็นการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยในอนาคตต่อไป และยังเป็นการดีต่อเทศบาลที่มีโอกาสเผยแพร่การทำงานต่างๆ ต่อประชาชนด้วย

ก. นโยบาย

ประเด็นหลักของการพัฒนาด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครหาดใหญ่

1. นโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539)

ในส่วนของการพัฒนาเมืองหลักในส่วนภูมิภาค

นโยบายหลัก เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาเมืองในช่วงแผนฯ 7 ภายใต้โอกาสและศักยภาพการพัฒนาพื้นที่และระบบชุมชนเมืองของประเทศที่มีการพัฒนาต่อเนื่องจากแผนฯ 6 จึงกำหนดเป้าหมายการพัฒนาหาดใหญ่ซึ่งเป็นเมืองหลักในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ตอนล่างโดยพัฒนาเมืองหาดใหญ่ให้เป็น

- เมืองท่า ศูนย์กลางการค้า อุตสาหกรรม บริการและการท่องเที่ยว
- พัฒนาเมืองให้เป็นประตูการค้าสู่นานาชาติที่เชื่อมโยงสนับสนุนการพัฒนาเมืองอื่นๆ

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาเมืองในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 คือ

1. สนับสนุนระบบเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง
2. ส่งทอดความเจริญไปสู่ภูมิภาค
3. ให้มีระดับคุณภาพชีวิตและการจัดการสภาวะแวดล้อมที่ดี

2. นโยบายของกระทรวงมหาดไทยและกรมการปกครอง

นโยบายด้านการพัฒนาเมืองและการบริหาร

ส่งเสริมและสนับสนุนการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย โดยการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีอิสระทางการเงิน การคลัง และการกำหนดนโยบายของตนเองมากขึ้น

แนวทางปฏิบัติ

ให้สำนักนโยบายและแผนมหาดไทย ศึกษารูปแบบและแนวทางการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีอิสระทางการเงิน และการกำหนดนโยบายของตน เสนอกระทรวงมหาดไทยพิจารณา

นโยบายด้านการพัฒนาชนบทและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พัฒนาการบริหารและจัดการด้านสิ่งแวดล้อม โดยสนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วมในด้านการลงทุน ให้มีการบังคับใช้กฎหมายและแนวปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงการส่งเสริมการร่วมกันรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมทุกรูปแบบ

นโยบายด้านการแก้ไขปัญหาการจราจรและพัฒนาสาธารณูปโภคสาธารณูปการ

- ส่งเสริมให้มีการใช้ผังแนວการพัฒนาทั้งในระดับภาคและระดับจังหวัด สำหรับเป็นเครื่องชี้นำการพัฒนา ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กับประสานการวางผังเมืองรวมหรือปรับปรุงผังเมืองรวมที่วางไว้แล้วให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การวางผังเมืองจะดำเนินการให้สอดคล้องกับหน้าที่และความสามารถในการให้บริการด้านต่างๆ ของเมือง โดยลดขั้นตอนในการจัดวางผังเมืองให้น้อยลง

แนวทางปฏิบัติ

1. ให้สำนักผังเมืองส่งเสริมและสนับสนุนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการวางและบังคับใช้ผังให้มากขึ้น โดยดำเนินการต่างๆ สนับสนุน อาทิ ฝึกอบรม สัมมนาผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น สร้างความเข้าใจเรื่องการผังเมือง รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผังเมืองรวมและข้อกำหนดต่างๆ ที่ประกาศใช้แล้วอย่างกว้างขวาง

2. ให้สำนักผังเมืองจัดตั้งสำนักงานหรือศูนย์ทางวิชาการด้านผังเมืองกระจายไปตามภูมิภาคต่างๆ เพื่อสนับสนุนท้องถิ่นในการวางผลบังคับใช้ผังเมือง

- ส่งเสริมการพัฒนา ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและเมืองปริมณฑล เมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาค เมืองทั่วไป และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ ให้มีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอต่อการรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจ โดยจะดำเนินการภายในขอบเขตของผังเมืองรวม ทั้งนี้ เพื่อให้การพัฒนาที่จะมีขึ้นไปทำลายสภาพแวดล้อมในด้านอื่น

แนวทางปฏิบัติ

ในกรุงเทพมหานคร และราชการส่วนท้องถิ่น (กรมการปกครอง ประสาน) เร่งรัดบริการสาธารณะที่จำเป็นของเมือง โดยเฉพาะสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้น

8. นโยบายของคณะเทศมนตรี

คณะเทศมนตรีได้กำหนดนโยบายที่จะพัฒนาเมืองหาดใหญ่ในแต่ละสาขา ดังต่อไปนี้

1. นโยบายด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพ การปรับปรุงบริเวณพื้นที่และการก่อสร้างสาธารณูปการ อันจะเป็นการส่งเสริมความสวยงาม บรรยากาศแห่งการนำอยู่อาศัย ความสะดวกและสภาพแวดล้อมอื่นๆ ดังนี้

- ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพิ่มแสงสว่างไฟฟ้าสาธารณะของถนนทุกสายในเขตเทศบาล ให้มีความสว่างมากขึ้นกว่าเดิม
- ตัดถนนพร้อมวางท่อระบายในพื้นที่ที่เป็นนอกเขตย่านชุมชน ให้เป็นผังเมือง เพื่อกระจายความเจริญไปสู่รอบนอกและสะดวกแก่ประชาชนที่จะปลูกอาคารบ้านเรือนในภายหลัง
- ปลูกводนด้วยคอนกรีตหรือแอลฟัลท์ติดคอนกรีตของถนนทุกสายในเขตเทศบาลเพื่อเป็นถนนชั้นหนึ่ง
- จัดทำโครงการระบายน้ำฝนโดยให้ระบายลงสู่คลองเคยเพื่อแก้ภาวะไม่ให้เกิดน้ำเน่าเสีย และปรับสองข้างคลองเคยให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- สร้างเมืองหาดใหญ่ให้สวยงามสะอาด มีเสน่ห์ร่มรื่นและเป็นระเบียบเรียบร้อย อีกทั้งจะส่งเสริมการปลูกไม้ใบ ไม้ดอกในที่สาธารณะให้มากที่สุดให้สมกับเป็นเมืองหลักของภาคใต้

2. นโยบายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ครอบคลุมกิจกรรมที่เทศบาลควรจะทำเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้การประกอบธุรกิจประเภทต่างๆ ในเมืองได้ดำเนินไปด้วยความเข้มแข็งมั่นคงยิ่งขึ้น และขยายตัวออกไปรับการเพิ่มขึ้นของประชากรและวิถีทางธุรกิจใหม่ ได้แก่ ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่พ่อค้า ประชาชน นักลงทุน มาลงทุน

สร้างอาคารพาณิชย์ ศูนย์การค้า โรงงานอุตสาหกรรมเพื่อพัฒนาให้เมืองหาดใหญ่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรม ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีงานทำมากยิ่งขึ้น

3. นโยบายด้านการพัฒนาสังคม ครอบคลุมกิจกรรมที่ควรจะดำเนินงานในหน้าที่คือ การส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่อยู่อาศัยในเมือง ได้มีระดับคุณภาพชีวิตที่มีคุณค่าและสูงขึ้น ไปเรื่อยๆ ได้แก่

- ให้บริการรักษาพยาบาลทั้งเชิงรุกเข้าสู่ชุมชน ร่วมกับการตั้งรับในศูนย์บริการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพอนามัยที่ดี
- ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการมีสุขภาพที่ดีเพื่อให้บริการเป้าหมายการมีสุขภาพดีถ้วนหน้า
- เร่งรัดการป้องกันโรคติดต่อที่สามารถป้องกันได้ให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย
- รณรงค์อย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพจิต
- ให้การพิทักษ์และคุ้มครองผู้บริโภคทั้งกลุ่มนักเรียนและประชาชนทั่วไป
- ให้การป้องกันโรคและอุบัติเหตุจากการประกอบกิจการในโรงงานอุตสาหกรรม
- ปรับปรุงชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเขตเทศบาลเมืองหาดใหญ่ให้อยู่ในสภาพดีขึ้น
- พัฒนาคุณภาพในการสอนของครู-อาจารย์ และปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร
- พัฒนาอาคารสถานที่ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นทุกปี และจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยต่อการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานเท่าเทียมกันทั้ง 5 โรงเรียน
- ส่งเสริมให้มีกิจกรรมเด็กและเยาวชนให้ครบวงจรอย่างต่อเนื่อง
- ส่งเสริมการจัดงานเทศกาลงานประเพณีต่างๆ เพื่อธำรงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ
- จะสร้างพิพิธภัณฑ์สถานเพื่อเป็นที่รวบรวมแสดงศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่นขึ้นที่สวนสาธารณะเทศบาล
- ปรับปรุงการแนะแนวการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพให้มีคุณภาพสูงขึ้น

- ส่งเสริมให้ภาคเอกชนและประชาชนพัฒนาการศึกษาทุกรูปแบบ
- เร่งรัดทำแผนการศึกษาในทุกระดับ
- พัฒนาระบบข้อมูลทางการศึกษาให้นำไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง

4. นโยบายด้านการเมืองการบริหาร ครอบคลุมถึงการสร้างเทศบาลให้เป็นสถาบันที่มีความมั่นคงและมีความหมายต่อประชากรในท้องถิ่น ตลอดจนการปรับปรุงการจัดระบบการบริหารให้สามารถอำนวยความสะดวกให้ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพในระดับสูง ตามนโยบายการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ซึ่งเป็นหน้าที่ของเทศบาล ได้แก่

- ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อหาวิธีที่จะความปลอดภัยแก่ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ
- ปรับปรุงหน่วยดับเพลิงให้มีประสิทธิภาพ สามารถดับไฟได้รวดเร็ว
- จัดระบบการเก็บภาษีให้เป็นธรรมเพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย
- จัดสวนจราจรขึ้น เพื่อให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปได้มีความรู้เกี่ยวกับการจราจร
- จะปกป้องรักษาในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและประโยชน์ส่วนใหญ่ของเทศบาล
- จะถือปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายโดยเคร่งครัด
- จะถือเอามติของสมาชิกเป็นสำคัญในการบริการในการมอบหมายงานต่างๆ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ใช้ความคิด ความอดทน และแก้ปัญหาที่จะบริหารท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าสืบไป

ง. ศักยภาพ

เป็นการศึกษาความได้เปรียบของเมืองหรือความเด่นของเมืองที่สามารถนำมาเป็นปัจจัยและแนวทางในการพัฒนา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวทางที่กำหนด

1. ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม (โครงสร้างพื้นฐาน)

- เป็นศูนย์กลางในการติดต่อคมนาคมของภาคใต้กับประเทศมาเลเซีย เนื่องจากการคมนาคมที่สะดวกทั้งทางรถไฟ รถยนต์ และสายการบิน มีสถานีรถไฟติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ถึงมาเลเซีย โดยมีสถานีรถไฟหาดใหญ่เป็นชุมทางรถไฟที่ใหญ่ที่สุดของภาคใต้ และยังเป็นที่ตั้งของท่าอากาศยานในประเทศและท่าอากาศยานนานาชาติ

- เป็นเมืองที่มีผังเมืองรวม ประกาศใช้แล้วตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 97 (พ.ศ.2533) ในท้องที่ตำบลหาดใหญ่ ตำบลคอหงส์ ตำบลคลองแห ตำบลคลองอู่ตะเภา ตำบลทุ่งใหญ่ ตำบลน้ำน้อย ตำบลคูเต่า ตำบลท่าข้าม ตำบลแม่ทอม ตำบลท่าช้าง กิ่งอำเภอบางกล่ำ อำเภอหาดใหญ่ และตำบลนาหม่อม กิ่งอำเภอนาหม่อม การใช้ที่ดินจะต้องเป็นสัดส่วนสามารถรองรับและสอดคล้องกับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต และเป็นการพัฒนาสาธารณูปโภคให้เพียงพอได้มาตรฐาน ควบคุมสภาพแวดล้อมของชุมชนเมืองให้เหมาะสม

2. ด้านเศรษฐกิจ

- เป็นศูนย์กลางพาณิชยกรรมและขนส่งระดับภาค ประกอบไปด้วยการค้า การบริการ และการเงินการธนาคารของจังหวัด ซึ่งมีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างมาก และมีแนวโน้มว่าสูงขึ้นเรื่อยๆ รองลงมาเป็นการผลิตการค้าส่ง-ปลีก และการคมนาคม

- ด้านการเงินการธนาคาร หาดใหญ่เป็นแหล่งการเงินของภาค มีสถาบันการเงินรวมตัวกันมากทั้งธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนต่างๆ มีปริมาณเงินทุนหมุนเวียนในปีหนึ่งๆ เป็นจำนวนมาก การประกอบธุรกิจด้านการค้าจึงมีความคล่องตัวสูง

- เป็นศูนย์กลางความบันเทิงระดับภาค มีโรงแรม ภัตตาคาร ไนต์คลับ สถานเริงรมย์ต่างๆ มากมาย

- เป็นศูนย์กลางการค้าผลผลิตการเกษตรที่ใหญ่ในภาค เพราะใกล้ชายแดนประเทศมาเลเซีย จึงมีการค้าชายแดน

- เป็นศูนย์กลางการเดินรถไฟ และซ่อมแซมระดับภาค

3. ด้านวัฒนธรรมและสังคม

- เป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับอนุภาคของภาคใต้

- เป็นศูนย์กลางการรักษาพยาบาลระดับภาค

- เกียรติประวัติของการได้รับรางวัลดีเด่นของเมืองตามโครงการจัด

ประกวดของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

- ด้านการส่งเสริมกิจกรรมเด็กและเยาวชน ตั้งแต่ปี 2522-2528
- ด้านการจัดการศึกษาและกิจกรรมเด็กเยาวชนปี 2532

4. ด้านการเมืองและการบริหาร

- เป็นศูนย์ราชการระดับอนุภาคของภาคใต้
- เป็นฐานทัพของกองทัพบกและกองทัพอากาศระดับภาค

ตารางที่ 12 : แสดงการกำหนดเกณฑ์และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตเมืองโดยคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครหาดใหญ่

ปัญหา	ตัวเกณฑ์	ความร้ายแรงและเร่งด่วนของปัญหา	ขนาดของกลุ่มชนที่กระทบปัญหา	ความเสียหายในแง่ของการพัฒนา	การยอมรับปัญหาของชุมชน	คะแนนรวม	ลำดับ			
		(น้ำหนัก) (5)	(น้ำหนัก) (5)	(น้ำหนัก) (5)	(น้ำหนัก) (5)					
ปัญหาการจัดเก็บขยะและการรักษาความสะอาด	4 (คะแนน)	20	3 (คะแนน)	12	5 (คะแนน)	15	72	5		
ปัญหาการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย	5	25	5	20	5	15	85	1		
ปัญหาถนนและทางเท้าในเขตเมืองชำรุดและไม่ได้มาตรฐาน	4	20	5	20	3	15	70	6		
ปัญหาการจราจรในเมืองติดขัดไม่เป็นระเบียบ	5	25	5	20	5	25	12	82	2	
ปัญหาชุมชนแออัด	1	5	1	4	1	5	12	26	11	
ปัญหาเยาวชนติดยาเสพติด	5	25	3	12	5	25	4	12	74	4
ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนชั้นต่ำ	3	15	3	12	5	25	3	9	61	8
ปัญหาการบริการด้านสาธารณสุข	1	5	1	4	3	15	3	9	33	9
ปัญหาสถานที่ให้การศึกษาในสังกัดเทศบาลไม่เพียงพอ	1	5	1	4	2	10	3	9	38	10
ปัญหาความไม่มีระเบียบวินัยไม่เคารพกฎหมายและการไม่ให้ความร่วมมือของประชาชน	5	25	5	20	5	25	2	6	76	3
ปัญหาการขาดแคลนน้ำประปา	5	25	4	16	3	15	2	6	62	7

สภาพทั่วไปเทศบาลเมืองสงขลา

ประวัติความเป็นมาของเทศบาลเมืองสงขลา

เมืองสงขลาสร้างขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ.700-800 เดิมเป็นเมืองเล็กๆ ในดินแดนอาณาจักรศรีวิชัย ซึ่งปัจจุบันอยู่ในท้องที่อำเภอสติงพระ “เมืองสติงพระ”

พ.ศ.2379 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.3) โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาวิเชียรคีรี ผู้สำเร็จราชการเมืองสงขลา ทำการย้ายเมืองมาอยู่ฝั่งตะวันออก คือตัวเมืองสงขลาในปัจจุบัน

พ.ศ.2439 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.6) โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งมณฑลนครศรีธรรมราช มีที่ว่าการอยู่ที่เมืองสงขลา

พ.ศ.2463 สถาปนาเป็นสุขาภิบาลเมืองสงขลา

พ.ศ.2478 ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองสงขลา เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2478 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 หน้า 1721-4 พื้นที่ 6724 ตารางกิโลเมตร

พ.ศ.2535 เปลี่ยนแปลงเขตเทศบาล ตามพระราชกฤษฎีกา เปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองสงขลา โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอนที่ 125 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2535

ที่ตั้ง

อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลบ่อ่างทั้งหมด มีลักษณะเป็นแหลมที่อยู่ระหว่างทะเลสาบสงขลากับฝั่งทะเลหลวง พื้นที่ 9.27 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 5,739.75 ไร่ ตั้งอยู่ ณ เส้นรุ้งที่ 7 องศาเหนือ และเส้นแวง ที่ 101 องศาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ทางรถยนต์ ประมาณ 1,200 กิโลเมตร ทางรถไฟ 947 กิโลเมตร และทางทะเลประมาณ 725 กิโลเมตร

อาณาเขต

ด้านเหนือ จากหลักเขตที่ 1 ซึ่งตั้งอยู่บนเขื่อนกันคลื่น ฟากเหนือตรงจุดที่อยู่เหนือสุดของแหลมป่าสน ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ถึงหลักเขตที่ 2 ซึ่งตั้งอยู่ตรงจุดที่เขื่อนกันคลื่น ฟากเหนือบรรจบกับแนวเขตตำบลบ่อ่าง ด้านตะวันออก

ด้านตะวันออก จากหลักเขตที่ 2 เป็นเส้นเลียบแนวเขตตำบลบ่อ่างด้านตะวันออก ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ถึงหลักเขตที่ 3 ซึ่งตั้งอยู่ตรงปากคลองสำโรง ฝั่งเหนือ

ด้านใต้ จากหลักเขตที่ 3 เป็นเส้นเลียบริมคลองลำโรง ถึงหลักเขตที่ 4 และจากหลักเขตที่ 4 เป็นเส้นขนานแนวตะวันออกไปทางทิศตะวันตก ระยะ 900 เมตร ถึงหลักเขตที่ 5

ด้านตะวันตก จากหลักเขตที่ 5 เป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันตกเฉยเพียงเหนือถึงหลักเขตที่ 6 ซึ่งตั้งอยู่ตรงจุดที่แนวเส้นแบ่งเขต ตำบลอย่างกับตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมืองสงขลา บรรจบกับแนวเส้นแบ่งเขตอำเภอเมืองสงขลา กับอำเภอสิงหนคร

จากหลักเขตที่ 6 เป็นเส้นเลียบบแนวเส้นแบ่งเขตระหว่างอำเภอเมืองสงขลา กับอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ไปทางทิศเหนือถึงหลักเขตที่ 7 ซึ่งตั้งอยู่ตรงจุดที่อยู่ตามแนวเส้นตรงของเขื่อนกันคลื่น และจากหลักเขตที่ 7 เป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ บรรจบกับหลักเขตที่ 1

ด้านสังคม

ประชากร จำนวนประชากรภายใน เขตเทศบาลเมืองสงขลา (ข้อมูล 31 พฤษภาคม 2538) จำนวน 87,100 คน แบ่งเป็นชาย 43,448 คน หญิง 43,654 คน ความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 9,396 คน/ตารางกิโลเมตร (พื้นที่เทศบาล 9.27 ตารางกิโลเมตร) จำนวนบ้าน 17,759 หลัง จำนวนครอบครัว 11,639 ครอบครัว

ตารางที่ 13 : สถิติทะเบียนราษฎรเทศบาลเมืองสงขลา

พ.ศ.	พื้นที่	ประชากร	บ้าน (หลัง)	ครัวเรือน (ครอบครัว)
2530	6.742	82,789	14,920	10,880
2531	6.742	83,003	15,311	10,885
2532	6.742	83,831	15,813	10,832
2533	6.742	84,188	16,504	10,891
2534	6.742	84,654	16,816	11,005
2535	6.742	85,087	17,813	11,088
2536	9.27	85,507	17,467	11,349
2537	9.27	87,165	17,659	11,541

การศึกษา

สถานศึกษา ในสังกัดต่างๆ ที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองสงขลา ดังนี้

1. โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองสงขลา จำนวน 4 โรงเรียน (ปีการศึกษา 2538)
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล จำนวน 5 ศูนย์

3. โรงเรียนสังกัด สปช. จำนวน 2 โรงเรียน
4. โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 2 โรงเรียน
5. โรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 2 โรงเรียน
6. โรงเรียนสังกัด สช. จำนวน 18 โรงเรียน
7. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้ จำนวน 1 แห่ง
8. วิทยาลัยพยาบาลราชชนนี สงขลา จำนวน 1 แห่ง
9. โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ จำนวน 1 แห่ง
10. กรมการศึกษานอกโรงเรียน (เขตอำเภอเมืองสงขลา) จำนวน 64 แห่ง
11. แหล่งบริการการศึกษา

ศาสนา

- ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประมาณร้อยละ 82
 ศาสนาอิสลาม ประมาณร้อยละ 10
 ศาสนาคริสต์ ประมาณร้อยละ 2

ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม

ชาวสงขลาทั่วไปได้รักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมโบราณของตนไว้หลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเพณีที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ซึ่งคนเลื่อมใสศรัทธา โดยได้ปฏิบัติสืบต่อกันมา

ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ

- ประเพณีลากพระหรือชักพระ (เดือน 11)
- ประเพณีตักบาตรเทโว (เดือน 11)
- ประเพณีทำบุญวันสารท (เดือน 10)
- ประเพณีลอยกระทง
- ประเพณีสงกรานต์
- กีฬาพื้นเมือง ที่สำคัญคือ การชนโค การชนไก่ กัดปลา เป็นต้น
- การมหรสพพื้นเมืองที่นิยมกันมาก คือ หนังตะลุง มโนราห์

โบราณสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์

- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมิชมิมาวาส - ศาลเจ้าหลักเมือง
- พระเจดีย์บนเขาตังกวนและพลับพลา - วัดศาลาหัววาง

7. ภาวะแปรปรวนทางจิต
8. โรคระบบกล้ามเนื้อพร้อมโครงสร้างและยึดเสริม
9. โรคระบบประสาทและอวัยวะสัมผัส
10. โรคระบบอวัยวะสืบพันธุ์ร่วมปีศาจ

การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของเทศบาลเมืองสงขลา มีประสิทธิภาพเป็นที่น่าพอใจ ทำให้เมืองสงขลา มีความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นที่ประทับใจแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและต่างประเทศ โดยได้รับรางวัลจากการประกวดของสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทยและกรมการปกครอง สรุปได้ ดังนี้

- ปี 2538 ประเภท ก. รางวัลที่ 1 การจัดเทศบาลดีเด่น
- ปี 2532 ประเภท ก. รางวัลชมเชย การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- ปี 2533 ประเภท ก. รางวัลชมเชย การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- ปี 2534 ประเภท ก. รางวัลที่ 2 การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- ปี 2535 ประเภท ก. รางวัลที่ 1 การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- ปี 2536 ประเภท ก. รางวัลที่ 1 การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- ปี 2537 ประเภท ก. รางวัลที่ 1 การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย

นับเป็นเกียรติบัตรที่มีค่าและน่าภาคภูมิใจแก่เทศบาลเมืองสงขลา และชาวสงขลาที่ได้ให้ความร่วมมือในการช่วยกันรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย จนได้รับชนะเลิศ 3 ปีซ้อน ซึ่งทางเทศบาลเมืองสงขลา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะช่วยกันรักษาความดีให้คงอยู่คู่เมืองสงขลาสืบไป

ฐานะทางการคลัง

สถานะการคลังของเทศบาลเมืองสงขลา เมื่อพิจารณาจากรายได้และรายจ่ายแล้ว กล่าวได้ว่าสถานะการคลังมีเสถียรภาพและอยู่ในฐานะเกินดุล คือรายรับจริงจะสูงกว่าจ่ายจริง แสดงว่าการบริหารงานคลังของเทศบาลมีประสิทธิภาพ เป็นที่น่าพอใจที่จะส่งให้การบริหารงานด้านอื่นๆ มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามเทศบาลเมืองสงขลาเป็นเมืองหลักของภาคใต้ตอนล่าง เป็นที่ตั้งของศูนย์ราชการ เป็นเมืองท่าและเมืองแห่งการท่องเที่ยว การที่จะพัฒนาเมืองสงขลาให้มีความเจริญก้าวหน้าสนองตอบต่อปัญหา ความต้องการ นโยบาย และเพิ่มศักยภาพเมืองให้เด่นยิ่งขึ้น เทศบาลเมืองสงขลาจำเป็นต้องพึ่งพาเงินช่วยเหลือจากส่วนกลางเพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่นให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามแผนพัฒนาเทศบาลอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ตารางที่ 14 : แสดงประเภทรายได้

ประเภทรายได้	รายได้ของ เทศบาลเมืองสงขลา	
	ปี 2536 จำนวน (บาท)	ปี 2537 จำนวน (บาท)
รายได้ทั้งหมด	160,720,389.24	200,745,645.88
รายจ่ายทั้งหมด	138,474,004.00	183,076,138.14
รายได้สูงกว่ารายจ่าย		17,669,507.74

การบริหาร

เทศบาลเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งปัจจุบันมีพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 เป็นกฎหมายแม่บท มีฐานะเป็นนิติบุคคล วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นที่สำคัญ มีดังนี้

1. เพื่อให้องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันให้การศึกษาแก่ประชาชนในด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
2. เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง
3. เพื่อให้องค์การปกครองท้องถิ่นสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้องค์การปกครองท้องถิ่นแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง

การจัดองค์การบริหารเทศบาล

การจัดองค์การบริหารเทศบาล อาจเปรียบเทียบได้กับการปกครองประเทศในระดับชาติ (ระบบรัฐสภา) ซึ่งประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี) และฝ่ายนิติบัญญัติ (รัฐสภา)

การจัดองค์การบริหารของเทศบาลไทยจัดเป็นแบบเดียวกันหมดทั่วประเทศ คือ แบบคณะเทศมนตรีและสภา ประกอบด้วย คณะเทศมนตรีและสภาเทศบาล ดังนี้

ตารางที่ 15 : แสดงระดับเทศบาลและจำนวนสมาชิก

เทศบาล	สมาชิกฯ	คณะเทศฯ	นายกฯ	หมายเหตุ
ตำบล	12	3	1	เทศบาลเมืองโคมิราย ได้จัดเก็บตั้งแต่ 20 ล้านบาทขึ้นไป ให้มีเทศมนตรีเพิ่มได้อีก 1 คน
เมือง	19	34	1	
นคร	24	5	1	

จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (วาระ 5 ปี) พร้อมกันทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2533 สมาชิกสภาเทศบาลเมืองสงขลา ได้รับการเลือกตั้งโดยไม่ต้องลงคะแนน เนื่องจากผู้สมัครไม่เกินจำนวนที่กฎหมายกำหนด

สถิติอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ (ข้อมูล พฤษภาคม 2538)

พนักงานเทศบาลสามัญ	174	อัตรา
มีผู้ดำรงตำแหน่ง	147	อัตรา
อัตรารว่าง	27	อัตรา
พนักงานครูเทศบาลสังกัดเทศบาล	13	อัตรา
มีผู้ดำรงตำแหน่ง	10	อัตรา
อัตรารว่าง	3	อัตรา
พนักงานครูเทศบาลสังกัดสถานศึกษา	242	อัตรา
มีผู้ดำรงตำแหน่ง	238	อัตรา
อัตรารว่าง	4	อัตรา
ลูกจ้างประจำ	108	อัตรา
ลูกจ้างชั่วคราว	341	อัตรา

การจัดส่วนราชการของเทศบาลเมืองสงขลา

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการกำหนดส่วนราชการของเทศบาล พ.ศ. 2534 เทศบาลเมืองสงขลา ได้ขออนุมัติจัดส่วนราชการไว้ดังต่อไปนี้

1. สำนักปลัดเทศบาล	6. กองการศึกษา
2. กองวิชาการและแผนงาน	7. ฝ่ายสวัสดิการสังคม
3. กองคลัง	8. หน่วยงานตรวจสอบภายใน
4. กองช่าง	9. การช่างสุขาภิบาล
5. กองอนามัยและสิ่งแวดล้อม	

ประเด็นปัญหาที่ได้กำหนดไว้เพื่อพัฒนาในอนาคต

ประเด็นหลักของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเทศบาลประจำปี 2539 ซึ่งนับเป็นปีที่ 5 ของแผนพัฒนาเทศบาลเมืองสงขลา ระยะปานกลาง ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2535-2539) การกำหนดประเด็นหลักยังคงยึดกรอบ 4 ประเด็น ที่ได้มีการศึกษาไว้แล้วในแผนพัฒนาเทศบาล ระยะปานกลาง อันประกอบด้วย

1. ประเด็นหลักของการพัฒนาจากปัญหาของเทศบาล

ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานพัฒนาเทศบาล มีดังต่อไปนี้

- 1.1 ปัญหาถนนชำรุดไม่ได้มาตรฐาน
- 1.2 ปัญหาการระบายน้ำและการจัดการน้ำเสีย ไม่มีประสิทธิภาพ
- 1.3 ปัญหาการจราจรไม่เป็นระเบียบ
- 1.4 ปัญหาการใช้ประโยชน์ในที่ดิน
- 1.5 ปัญหามลภาวะ
- 1.6 ปัญหาการจัดเก็บขยะมูลฝอย
- 1.7 ปัญหาด้านการบริหารสาธารณสุข
- 1.8 ปัญหาชุมชนแออัดและแหล่งเสื่อมโทรม
- 1.9 ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 1.10 ปัญหาเทศบาลรายได้ไม่เพียงพอ
- 1.11 ปัญหาขาดเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ

ปัญหาทั้งหมดข้างต้น ได้มีความพยายามดำเนินการแก้ไขมาแล้วจากแผนฯ ปี 2538 ซึ่งมีเพียงทำให้ขอบเขตของปัญหาลดลงเท่านั้น จำเป็นจะต้องดำเนินการเพื่อแก้ไข ปัญหาต่างๆ ต่อไป

2. ประเด็นหลักของการพัฒนาจากความต้องการของประชาชน ประกอบด้วย

- 2.1 ความต้องการบริการของรัฐที่มีประสิทธิภาพ
- 2.2 บริการเสียงตามสายของเทศบาล
- 2.3 ความต้องการให้มีการส่งเสริมกิจกรรมเด็กและเยาวชน
- 2.4 ความต้องการให้มีการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

ประเด็นความต้องการดังกล่าวข้างต้น สำหรับปี 2539 เป็นการดำเนินการเพิ่มต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา เพื่อให้เพียงพอในอันที่จะตอบสนองความต้องการของประชาชน

3. ประเด็นหลักของการพัฒนาจากนโยบาย

นโยบายในการพัฒนาเมืองมีหลายระดับ โดยเป็นการถ่ายทอดจากบน-สู่ล่าง ประเด็นหลักของการพัฒนาจากนโยบายที่สำคัญๆ มีดังนี้

3.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ.2535-2539 ได้กำหนดแผนพัฒนาเมืองภายใต้กรอบนโยบายหลัก 4 ประการ คือ

3.1.1 พัฒนารูปแบบเศรษฐกิจในเมืองให้มีระบบโครงข่ายบริการพื้นฐานตลอดทั้งการจัดการที่ดินและสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับตลาดโลกด้านการลงทุนอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การค้าขาย และการคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศ

- (1) กำหนดแนวทางและแผนงานลงทุนบริการพื้นฐานที่เหมาะสม และใช้โครงข่ายดังกล่าวเป็นแกนทำให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการกำหนดแหล่งอุตสาหกรรมของประเทศ และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมให้มีผลกระทบน้อยที่สุด
- (2) สร้างเครื่องมือหรือกลไกที่จะกีดกันทุนจากบริการพื้นฐานต่างๆ ทั้งในด้านจัดเก็บค่าบริการ การใช้มาตรการภาษี ตลอดจนการจัดการผลประโยชน์ที่ดินใหม่ๆ อาทิ การจัดรูปที่ดินเมือง เป็นต้น
- (3) จัดองค์กรเพื่อวางแผนและบริหารการพัฒนาบริการพื้นฐานต่างๆ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.2 สร้างฐานเศรษฐกิจใหม่และพัฒนาระบบเมืองศูนย์กลางในส่วนภูมิภาค ให้มีโครงข่ายบริการพื้นฐานเชื่อมโยงกัน และสามารถติดต่อกับต่างประเทศไทย โดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพมหานคร เพื่อเพิ่มรายได้และกระจายความเจริญไปสู่ส่วนภูมิภาคและชนบท

- (1) จัดให้มีโครงข่าย โครงสร้างพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงระหว่างเมืองศูนย์กลางความเจริญ และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ในภูมิภาค ให้เป็นประตูใหม่ในการติดต่อกับต่างประเทศได้โดยตรง
- (2) ขยายโครงข่ายบริการพื้นฐานเชื่อมโยงเมืองศูนย์กลางความเจริญเข้ากับเมืองอื่นๆ ให้เกิดการส่งทอดความเจริญ สนับสนุนกันและกัน และการกระจายผลการพัฒนาสู่ชนบท
- (3) พัฒนาอุตสาหกรรมหลักในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ และสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมในเมืองศูนย์กลางหลัก โดยการจัดเขตอุตสาหกรรมหรือนิคมอุตสาหกรรม พร้อมระบบโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ และกำหนดเขตอุตสาหกรรมหลักที่มีผลผลิตของประเทศขึ้นเป็นการเฉพาะ

3.1.3 ยกระดับคุณภาพชีวิตและแก้ปัญหาความยากจนในเมือง ให้มีการพัฒนาคุณภาพการผลิต เพิ่มรายได้ และปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของกลุ่มคนยากจนในเมือง พร้อมกับสนับสนุนให้พัฒนาตนเอง

- (1) พัฒนาอาชีพและฝีมือแรงงานของคนยากจนในเมืองให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การส่งเสริมการประกอบอาชีพส่วนตัวและการให้บริการสินเชื่อ และข่าวสารแรงงาน
- (2) ปรับปรุงชุมชนแออัด โดยเน้นความมั่นคงในสิทธิที่อยู่อาศัย และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาตนเอง รวมทั้งจัดสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยและอาคารเช่าราคาถูก

3.1.4 ปรับปรุงองค์กรและกลไกการบริหารเมืองให้คล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น กำหนดบทบาทของภาครัฐ เอกชน และผู้ได้รับประโยชน์ให้ชัดเจน ตลอดจนปรับปรุงระบบการบริหารงานขององค์กรและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

- (1) ปรับปรุงองค์กรระดับชาติ และกลไกการบริหารให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น สามารถตัดสินใจนโยบายและประสานงานทั้งในด้านแผนงาน การเงิน และการจัดการพัฒนาเมืองได้อย่างมีเอกภาพและต่อเนื่อง
- (2) เพิ่มอำนาจและขีดความสามารถของท้องถิ่นให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการคลัง การวางแผน วางผังเมือง การลงทุน การบริการการเงิน การจัดการและการจัดเก็บค่าบริการคืนทุน ตลอดจนการขายสินเชื่อเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
- (3) เพิ่มประสิทธิภาพการลงทุนและการบริหารงานของรัฐ โดยเน้นการปรับโครงสร้างราคาค่าบริการให้คุ้มทุน และสามารถลงทุนขยายบริการได้มากขึ้น
- (4) เพิ่มบทบาทภาคเอกชนในการลงทุนบริการพื้นฐานในประเภทกิจกรรมที่เหมาะสมเชิงธุรกิจให้มีรูปแบบ เงื่อนไข และวิธีการร่วมลงทุนที่ชัดเจนแน่นอน และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ท้องถิ่นและส่วนรวม
- (5) รัฐควรร่วมลงทุนบริการพื้นฐานตามความจำเป็น โดยเน้นโครงการที่สนองนโยบายของรัฐ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศโดยส่วนรวม และพิจารณาปรับปรุงกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเมือง

3.2 นโยบายเน้นหนักกรมการปกครอง ปี 2538

3.2.1 พัฒนาระบบป้องกันฝ่ายพลเรือนให้สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเร่งแก้ไขปัญหาคัญแล้ง โดยการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการเก็บกักน้ำและแจกจ่ายน้ำ ตลอดจนพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กและประชาสัมพันธ์การใช้น้ำอย่างประหยัด

3.2.2 ส่งเสริมการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นทุกระดับ โดยดำเนินการให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น และเพิ่มศักยภาพทางการเงิน การคลัง ให้มีอิสระมากขึ้น

3.2.3 ปรับปรุงระบบการบริหารและการบริการระดับอำเภอให้มี

ประสิทธิภาพ โดยลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ขยายการบริการลงสู่ตำบล หมู่บ้าน และพัฒนาสำนักงานอำเภอและแผนอำเภอแม่บท เพื่อให้อำเภอเป็นศูนย์กลางในการบริการและการวางแผน

3.2.4 พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมุ่งแก้ไขปัญหา เศรษฐกิจ สังคม โครงสร้างพื้นฐาน ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์

3.2.5 สนับสนุนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีประสิทธิภาพทั้งในเขตเมืองและชนบท โดยเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ และส่งเสริมภาคเอกชน องค์กรประชาชนและประชาชนให้มีส่วนร่วมมากที่สุด

3.3 นโยบายของคณะกรรมการเทศมนตรีเทศบาลเมืองสงขลา

เทศบาลเมืองสงขลา ยังคงยึดถือกรอบนโยบายของคณะกรรมการในวันแถลงนโยบายต่อประชุมสภาเทศบาล สมัยวิสามัญ สมัยที่ 3 ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2533 เป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินงานพัฒนาเมืองต่อไป นโยบายดังกล่าวมีดังนี้

3.3.1 ด้านการเมืองการบริหาร

- (1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความสำนึกในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองในระบอบประชาธิปไตย
- (2) ปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหาร ตลอดจนทรัพยากรอื่นๆ เพื่อให้หน่วยราชการมีความคล่องตัว
- (3) ให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง และเทศบัญญัติที่ประชาชนจะต้องปฏิบัติตามหรือจะต้องใช้อยู่บ่อยๆ
- (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มบทบาทของประชาชนให้เข้าใจและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาล
- (5) ส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนาระบบบริหารบุคลากร อุปกรณ์ เพื่อตอบสนองต่อการบริหารงานของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพ
- (6) จัดและควบคุมความเป็นระเบียบเรียบร้อยในเขตเมือง โดยเฉพาะการค้าขายบนทางเท้าและที่สาธารณะ พร้อมทั้งสนับสนุนการจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความมีวัฒนธรรม

บนถนนสายวัฒนธรรม (ถนนไทรบุรี, รามวิถี, ละครท่า,
ราชดำเนิน)

- (7) จัดสวัสดิการด้านต่างๆ ให้พนักงานเทศบาลอย่างเพียงพอและ
เพิ่มมากขึ้น เช่น การก่อสร้างศูนย์บ้านพักพนักงานเทศบาลให้
เป็นไปตามโครงการที่จัดไว้
- (8) เผยแพร่ผลงานและกิจกรรมของเทศบาล โดยเน้นการประชา
สัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้รู้ข่าว
สารของเทศบาลและทางราชการ
- (9) การบริการประชาชน เน้นหนักให้เจ้าหน้าที่ที่มีจิตสำนึกที่จะให้
บริการประชาชนได้ดียิ่งขึ้น โดยให้ถือว่ามีหน้าที่รับใช้
ประชาชน มิใช่เป็นนายของประชาชน

3.3.2 ด้านประเพณี วัฒนธรรม และสังคม

- (1) ส่งเสริมให้ประชาชนฟื้นฟู รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้ง
เดิมของท้องถิ่น
- (2) ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจน
โบราณวัตถุ โบราณสถานที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์
- (3) ปลุกฝังทัศนคติ ค่านิยมที่ดีให้เกิดขึ้นในจิตใจของประชาชนให้
มีความรักใคร่สามัคคี ขยันอดทน ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย
เคารพกฎหมาย ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีส่วนร่วมในการ
พัฒนาท้องถิ่น

3.3.3 ด้านการศึกษา

- (1) ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนเทศบาลให้มี
ประสิทธิภาพ โดยดำเนินการอบรมพัฒนาครูให้เข้าใจหลัก
สูตร กระบวนการเรียนการสอน ให้สามารถปฏิบัติการได้ดี
- (2) ส่งเสริมและปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล
มุ่งเน้นในด้านจริยธรรม โดยดำเนินการฝึกอบรมครูและ
นักเรียนทางด้านจริยธรรม
- (3) พัฒนาด้านสถานศึกษา โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้
บริหารสถานศึกษาได้ปรับปรุงสถานที่และอาคาร โดยให้มี
กิจกรรมในการปรับปรุงตลอดเวลา

- (4) จัดตั้งศูนย์เยาวชน เพื่อให้มีการนันทนาการและสันทนาการ
ด้านต่างๆ โดยให้มีกิจกรรมประเภทต่างๆ ทั้งด้านกีฬา
ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม
- (5) จัดหาทุนเพื่อสนับสนุนเด็กยากจนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อ
ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าศึกษาในโรงเรียนให้เพียงพอและมาก
ยิ่งขึ้น พร้อมทั้งจัดโครงการอาหารกลางวันให้ด้วย
- (6) สนับสนุนและจัดหางบประมาณเพื่อก่อสร้างอาคารเรียนให้
เพียงพอกับปริมาณนักเรียนที่เพิ่มขึ้น
- (7) สนับสนุนให้เปิดสอนชั้นเด็กเล็กก่อนวัยเรียนในโรงเรียน
เทศบาลทุกโรง เพื่อปูพื้นฐานให้เด็กได้เรียนรู้ก่อนที่จะเข้าสู่
ระดับประถมศึกษาภาคบังคับ

3.3.4 ด้านสาธารณสุข

- (1) ปรับปรุงและเน้นการบริการด้านสาธารณสุขในการให้บริการ
แก่ประชาชนอย่างเพียงพอทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยขยาย
บริการออกสู่ชุมชนให้มากขึ้น พร้อมทั้งเพิ่มจำนวนบุคลากร
อุปกรณ์ ตลอดจนอาคารสถานที่ให้เพียงพอ
- (2) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการป้องกันและรักษาสุขภาพ
ในลักษณะของการสาธารณสุขมูลฐานให้กระจายอย่างทั่วถึง
โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัดจะให้บริการด้านการ
รักษาพยาบาลโดยไม่คิดมูลค่า
- (3) ปรับปรุงการบริหารงานด้านการรักษาความสะอาดและวิธีการ
จัดเก็บขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ
- (4) ขยายการให้บริการด้านการให้ภูมิคุ้มกันโรคแก่ประชาชนใน
เขตเทศบาลอย่างทั่วถึง โดยดำเนินการจัดให้มีบริการ
สาธารณสุขเคลื่อนที่เป็นจุดๆ ตามแหล่งชุมชนในเขตเทศบาล
เป็นประจำทุกเดือน
- (5) ปรับปรุงงานด้านประชาสัมพันธ์ และการเผยแพร่ความรู้ด้าน
สุขภาพ โดยการให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารทางด้าน
สาธารณสุขที่เป็นประโยชน์อย่างทั่วถึง

- (6) ปรับปรุงโรงฆ่าสัตว์ให้ถูกสุขลักษณะและทันสมัย พร้อมทั้งจัดทำโครงการย้ายออกจากชุมชน
- (7) สนับสนุนชุมชนที่จัดตั้งไว้ให้มีการพัฒนาในด้านการบริหารงานของคณะกรรมการชุมชน

3.3.5 ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม

- (1) ปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ
  - ถนน จะทำการปรับปรุงถนนให้ได้มาตรฐาน โดยจัดลำดับความสำคัญของถนน เพื่อการพัฒนาเป็นระยะตามกำลังงบประมาณ โดยจะทำการลาดยางถนนและตรอก ซอย ให้ครบทุกสายในเขตเทศบาล
  - ท่อระบายน้ำ จะทำการปรับปรุงระบบการระบายน้ำให้ถูกหลักทางด้านเทคนิค เพื่อให้การระบายน้ำมีประสิทธิภาพ ป้องกันน้ำท่วมบริเวณต่างๆ ในเขตเทศบาลให้หมดไป
  - ไฟฟ้า ปรับปรุงไฟฟ้าสาธารณะให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพียงพอกับความต้องการของประชาชน
  - การจราจร ปรับปรุงและเพิ่มเติมเกี่ยวกับสัญญาณจราจรต่างๆ เช่น เส้นแบ่งช่องทางจราจรในถนนต่างๆ ไฟสัญญาณจราจรตามสี่แยกต่างๆ ให้ครบถ้วนและปรับปรุงระบบการควบคุมให้มีประสิทธิภาพ
- (2) การจัดการสิ่งแวดล้อม
  - จัดให้มีระบบการควบคุมการก่อสร้างอาคารให้เป็นไปตามระเบียบและกฎหมายอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งกำหนดให้มีบ่อน้ำบาดน้ำเสียของอาคารที่ก่อสร้างใหม่ รวมทั้งอาคารเก่าที่เป็นแหล่งธุรกิจการค้า
  - ทำการขจัดมลภาวะที่เกิดจากการระบายน้ำเสียของเทศบาลในปัจจุบัน โดยดำเนินการจัดหาที่ดินและจัดทำโครงการบ่อน้ำบาดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่ทะเล

- การกำจัดขยะมูลฝอย ขยายเขตการจัดเก็บขยะมูลฝอยให้ทั่วถึงภายในเขตเทศบาล พร้อมทั้งจัดหาอุปกรณ์ในการจัดเก็บให้เพียงพอ

- (3) อนุรักษ์และปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวและตากอากาศภายในเขตเทศบาล ตั้งแต่ชายหาดเก้าเส้งถึงแหลมสนอ่อน ให้คงสภาพสวยงามตามธรรมชาติ และตกแต่งภูมิสถาปัตยกรรมบริเวณโดยรอบให้สวยงาม สะอาด เพื่อให้เหมาะสมและรองรับการเป็นเมืองท่องเที่ยว
- (4) ปรับปรุงและจัดสร้างสวนสาธารณะเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะจัดทำสวนหย่อมในที่สาธารณะอันมีจำกัดให้มากขึ้น
- (5) ส่งเสริมนโยบายปลูกต้นไม้ฟ้าอันเป็นสัญลักษณ์ของเมืองสงขลา พร้อมทั้งปลูกต้นไม้ ไม้ดอกไม้ประดับให้สวยงามยิ่งขึ้น
- (6) กำหนดการควบคุมการใช้ที่ดินให้เป็นไปตามผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ
- (7) พัฒนาความสะอาดแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ให้อยู่ในสภาพที่สวยงาม เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชม รวมทั้งจัดระเบียบร้านค้าให้เป็นระเบียบ รื้อถอนอาคารหรือสิ่งสกปรกรุงรังออกไปจากชายหาด ตลอดจนควบคุมสถานบริการต่างๆ ให้อยู่ในเกณฑ์ข้อบังคับของทางราชการ โดยใช้เทศบัญญัติของเทศบาลที่ออกตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ซึ่งเทศบาลจะดำเนินการตามมาตรการให้เข้มงวดกว่าเดิม

3.3.6 ด้านจัดหาวิธีการที่จะทำให้สถานะการคลังของเทศบาลเพิ่มพูนและมั่นคงยิ่งขึ้น

- (1) จัดสร้างและปรับปรุงกิจการที่เป็นรายได้ของเทศบาล โดยเน้นการร่วมลงทุนของภาคเอกชน

- (2) ปรับปรุงระบบการจัดเก็บรายได้ของเทศบาล โดยการจัดทำแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน พร้อมทั้งปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดเก็บของเจ้าหน้าที่
- (3) ปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมต่างๆ ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน
- (4) ทำการควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างให้ถูกต้องด้วยระเบียบและกฎหมายไม่ให้เกิดการฉ้อฉลของพนักงานและผู้เสนอ โดยจะให้ความสำคัญชนแก่ผู้เสนอราคาทัดเทียมกัน
- (5) จะทำการควบคุมการจ่ายเงินงบประมาณของเทศบาลให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนและโดยประหยัด
- (6) สร้างหลักทรัพย์ของเทศบาลให้มั่นคงและเพิ่มมากขึ้น เช่น สร้างท่าเทียบเรือประมงและอาคารร้านค้าบริเวณดังกล่าว ปรับปรุงโรงแรมสมิทธาที่มีอยู่เดิมให้ทันสมัย โดยผู้ลงทุนมาลงทุนให้และสนับสนุนให้เอกชนมาลงทุนก่อสร้างในที่ดินของเทศบาล
- (7) ปรับปรุงเทศบัญญัติเกี่ยวกับรายได้ของเทศบาล โดยมุ่งเน้นการปรับระบบและวิธีการประเมินภาษีในปัจจุบัน ตลอดจนลดการศึกษาแหล่งที่มา รายได้อื่นๆ ที่ควรจะแบ่งหรือยกให้แก่เทศบาลเพื่อให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาสูงขึ้น

4. ประเด็นหลักของการพัฒนาจากศักยภาพ

สงขลา มีลักษณะเป็นเมืองท่าและเมืองชายทะเลที่สำคัญของภาคได้มาตั้งแต่สมัยโบราณ ลักษณะทางกายภาพของเมืองซึ่งมีลักษณะเป็นหลมยื่นออกไปในทะเล โดยด้านทิศตะวันออก เป็นทะเลหลวง (อ่าวไทย) ส่วนด้านทิศตะวันตกติดทะเลสาบสงขลา ทำให้ศักยภาพของเมืองมีลักษณะเด่นที่สำคัญ 3 ด้านดังนี้

4.1 ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว

ตัวเมืองสงขลา มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางประวัติศาสตร์ ที่มีคุณค่าควรจะได้รับส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนาให้มีศักยภาพสูงขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและสร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยือน แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญประกอบด้วย

- 4.1.1 แหล่งท่องเที่ยวชายทะเล ฟังทะเลด้านอ่าวไทย ภายในเขตเทศบาลมี ชายหาดทอดยาวจากเก้าเส้ง-สมิหลา-แหลมสนอ่อน ความยาว ประมาณ 8 กม. ชายหาดมีความสวยงามใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ของชาวเมือง ปกติน้ำทะเลใสสะอาด ลงเล่นน้ำได้ตลอดแนว นับ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติสำคัญของเมืองและของจังหวัด สงขลา
- 4.1.2 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอื่นๆ ที่เทศบาลได้ปรับปรุงและพัฒนา ไว้รองรับนักท่องเที่ยว เช่น สวนเสรี บริเวณเขาน้อย บริเวณเขา ตังกวน บริเวณสระบัว บริเวณแหล่งพระราม เป็นต้น
- 4.1.3 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี เช่น พิพิธภัณฑ์ สถานแห่งชาติ วัดมณีนิมมาวาส วัดชัยมงคล ป้อมปราการ โบราณสถานบนเขาดังกวน เช่น พระเจดีย์หลวง ตำหนักเก็ง ประภาคาร (มีบันไดขึ้น) ลักษณะบ้านเรือนสถาปัตยกรรมผสมจีน-ตะวันตก บริเวณถนนนครนอก-นครใน
- 4.1.4 วัฒนธรรมประเพณีสำคัญ ของท้องถิ่น เช่น ประเพณีลากพระ ทำบุญตักบาตรเทโว เดือน 11 การเล่นหนังตะลุง มโนราห์ ชนวิว แข่งขันนกเขาชวาเสียง นกกรงหัวจุก เป็นต้น
- 4.2 ศักยภาพด้านการประมง
- 4.2.1 การประมงในทะเลหลวงฝั่งอ่าวไทย ประชากรสามารถทำการประมงในทะเลหลวงฝั่งอ่าวไทยได้ตลอดแนว รวมทั้งการเข้าไปร่วมจับปลากับประเทศเพื่อนบ้าน ได้อีกด้วย
- 4.2.2 การประมงในทะเลสาบ ทะเลสาบสงขลาเป็นทะเลสาบที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ มีความลึกเฉลี่ย 4 เมตร แสงแดดส่องถึงพื้นดิน ทำให้พืชน้ำจืดพวกสาหร่ายและอื่นๆ ขึ้นได้ดี ทำให้มีปลาและสัตว์น้ำ ชุกชุม สามารถทำการประมงได้ตลอดปี และหลากหลายรูปแบบ รวมทั้งการเลี้ยงปลาในกระชัง
- 4.2.3 ศูนย์กลางอุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น อู่เรือ โรงงานปลากระป๋อง อาหารทะเล โรงน้ำแข็ง ฯลฯ ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดการจ้างงานและการกระจายรายได้ในท้องถิ่นแล้วยังเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออกของภาคใต้และของประเทศอีกด้วย

4.3 ศักยภาพด้านท่าเทียบเรือ

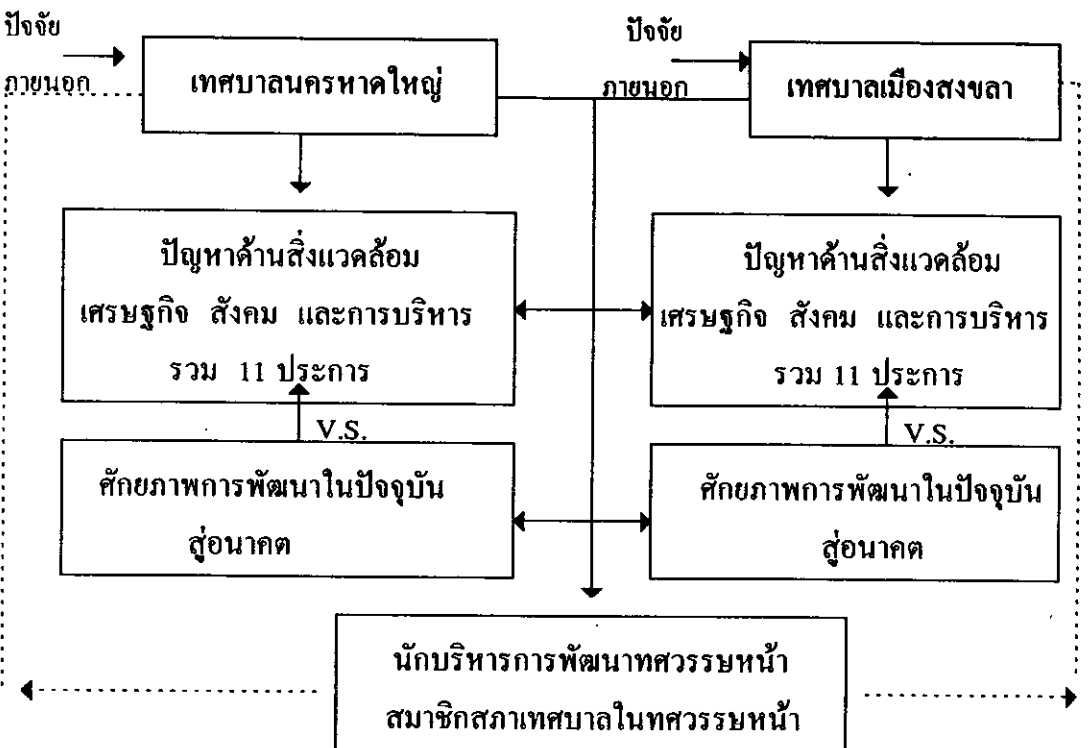
4.3.1 ท่าเทียบเรื่อน้ำลึกสงขลา สามารถรองรับเรือรับ-ส่งสินค้าระหว่างประเทศ เรือเดินทะเลขนาดใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นจุดนำเข้า-ส่งออกสินค้าที่สำคัญจุดหนึ่งของภาคใต้

4.3.2 ท่าเทียบเรือของสถานีทหารเรือสงขลา ใช้ในกิจการของทหารเรือ การส่งกำลังบำรุง

4.3.3 ท่าเทียบเรือประมงเทศบาลเมืองสงขลา สามารถให้บริการขนถ่ายปลาสำหรับเรือประมงทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ รวมทั้งบริการด้านสาธารณสุข โภค สาธารณูปการต่างๆ อย่างครบถ้วน เป็นการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ธุรกิจและกิจกรรมด้านการประมงอย่างครบวงจร

นักบริหารการพัฒนา ความเปลี่ยนแปลงและปัญหาหลักๆ ของเทศบาลนครหาดใหญ่-เทศบาลเมืองสงขลาในปัจจุบัน

จากปรากฏการณ์ด้านต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตสู่ปัจจุบันของเทศบาลทั้ง 2 แห่งนี้สามารถสรุปได้อย่างชัดเจนตามแผนภูมิดังต่อไปนี้

จากแผนภูมิดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เทศบาลนครหาดใหญ่-เทศบาลเมืองสงขลา ได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปมากในปัจจุบันอันเนื่องจากปัจจัยสภาพแวดล้อมทางภายนอกและภายในดังกรอบแนวคิดที่ได้อธิบายไปแล้วในบทที่ 2 ผลจากปัจจัยดังกล่าวทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านโครงสร้างองค์ประกอบประชากรและการบริหาร กล่าวคือเมืองที่เติบโตมากขึ้น จำนวนประชากรก็มากขึ้น ในขณะเดียวกัน การปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารเมืองทั้ง 1 นี้ก็มีการปรับเปลี่ยนไปเช่นกัน ทั้งนี้ก็เพื่อให้สามารถคงไว้ซึ่งความเป็นเมืองที่มีความมั่นคงทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ฯลฯ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงของเทศบาลดังกล่าวทั้งสองแห่งก็จะพบว่า องค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อทิศทางการพัฒนาของเทศบาลก็คือกลุ่มผู้บริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สมาชิกสภาเทศบาลซึ่งมีบทบาทสำคัญยิ่งในการกำหนดนโยบายการพัฒนาเทศบาล ภายใต้อัตลักษณ์พื้นฐานของแต่ละแห่ง เทศบาลที่มีพื้นฐาน ศักยภาพ องค์ประกอบต่างๆ ที่เหมือนกันแต่ผู้บริหารมีแนวคิด วิสัยทัศน์ หรือคุณสมบัติส่วนบุคคลที่ต่างกันก็อาจจะนำไปสู่การพัฒนาเมืองหรือเทศบาลแต่ละแห่งที่แตกต่างกันได้ นักบริหารการพัฒนาเมืองในรูปลักษณะของสมาชิกสภาเทศบาลนครหาดใหญ่-เทศบาลเมืองสงขลา ก็เช่นกัน โดยบุคคลเหล่านี้ได้เข้ามามีบทบาทต่อการกำหนดทิศทางการเจริญเติบโตของเมืองมาโดยตลอด กระทั่งปัจจุบัน มีบุคคลหลายอาชีพได้พยายามอาสาประชาชนเข้ามามีบทบาท ณ จุดนี้คงตัวอย่างจากการเลือกตั้งครั้งล่าสุด 12 พฤศจิกายน 2538 เทศบาลเมืองสงขลา และ 17 ธันวาคม 2538 เทศบาลนครหาดใหญ่ โดยแต่ละกลุ่มที่สมัครเป็นสมาชิกสภาเทศบาลได้เสนอแผนนโยบายการพัฒนาเทศบาลให้ประชาชนอย่างหลากหลายภายใต้คุณลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันไป เช่น ระดับการศึกษาของผู้สมัครมีตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษากระทั่งระดับปริญญา เป็นต้น

สรุปท้ายบท

โดยสภาพทั่วไปที่ได้กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับเทศบาลนครหาดใหญ่และเทศบาลเมืองสงขลา จะเห็นได้ว่าภายใต้ความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชากร และสภาพแวดล้อมของเมืองทั้งสองนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้นักบริหารที่มีศักยภาพหลายด้านเข้ามาดำเนินการบริหารงานเพื่อรองรับกับสถานการณ์ที่ซับซ้อนขึ้น ตลอดจนปัญหาต่างๆ ที่มีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในส่วนนี้จะปรากฏในบทการวิเคราะห์ข้อมูล (บทที่ 5) และบทที่ว่าด้วยการสรุปผลวิจัยและข้อเสนอแนะต่อไป